

HØGSKOLEN STORD/HAUGESUND

VURDERINGSINNLEVERING

Emnekode: LU2 – PEL415

Emnenavn: Pedagogikk og elevkunnskap 2b 5 – 10

Vurderingsform: Bacheloroppgave

Kandidatnummer eller navn: Wendy Therese Lie

Leveringsfrist: 19.mai 2015 kl.14.00

Ordinær eksamen eller kontinuasjon: Ordinær eksamen

Veiledere: Sigurd Sandvold og Kirsti Frugård

Betydningen av ekskursjon i historiefaget

Bacheloroppgave utført ved Høgskolen
Stord/Haugesund – Grunnskolelærer 5 – 10

Wendy Therese Lie

Forord

Som lærerstudent ved Høgskolen Stord/Haugesund, har jeg skrevet en bacheloroppgave i faget pedagogikk og elevkunnskap. Å skrive en bacheloroppgave, har vært veldig krevende, men også spennende. Gjennom arbeidet med oppgaven har jeg fått en mer faglig kompetanse, og en større innsikt når det gjelder å jobbe med et forskningsarbeid. Jeg har med andre ord, fått erfaringer om hvordan det er å være en lærer med forskerblick.

Jeg valgte å knytte bacheloroppgaven mot historiefaget, fordi det er et fag der mulighetene for ekskursjoner er store. Historie er et spennende fag, som jeg selv er veldig interessert i. I forkant visste jeg lite om ekskursjoner, men i løpet av forskningsprosjektet har jeg fått god innsikt i hva ekskursjoner er, og hvordan man planlegger en slik utflukt.

I skriveprosessen har jeg fått god hjelp fra veilederne mine, Sigurd Sandvold og Kirsti Frugård. Jeg vil takke dere for all hjelp, og de gode rådene jeg fikk underveis. Videre vil jeg takke praksislæreren min, som har latt meg gi ut spørreskjema i klassen. Helt til slutt vil jeg takke elevene og lærerne som deltok på spørreundersøkelsen. Bacheloroppgaven ville ikke blitt komplett uten deres hjelp.

Stord, mai 2015

Wendy Therese Lie

Sammendrag

I forskningsarbeidet, var det ønskelig å se på hvordan ekskursjoner i historiefaget kunne påvirke elevenes motivasjon i faget. Videre var det av interesse å finne ut hvordan lærerne arbeidet mot en ekskursjon. Målet med bacheloroppgaven, er å finne ut om motivasjonen til elevene øker dersom de får oppleve historien i virkeligheten, fremfor å kun lese om den i læreboka. Problemstillingen som ligger til grunn for bacheloroppgaven, ble derfor slik: *”Hvordan påvirker ekskursjon elevenes motivasjon i historiefaget?”*

For å svare på problemstillingen, ble det tatt i bruk en kvantitativ metode. Det som kjennetegner en kvantitativ metode, er at den befatter tall og det som er målbart (Postholm & Jacobsen, 2011, s. 43). Metoden kommer til uttrykk gjennom spørreskjemaene, som ble gjennomført av lærerne og elevene. I spørreskjemaet, ble det spurt hva elevene mente om ekskursjon som undervisningsmetode i historiefaget, og hva lærerne la vekt på når det gjaldt planlegging og gjennomføring av en ekskursjon. Spørreundersøkelsen ble gjennomført ved to skoler; en i Hordaland og en i Rogaland.

I teorigrunnlaget, har fokuset vært på konstruktivismen og den sosiokulturelle tilnærmingen. Her ble det ekskursjonsbegrepet og motivasjonsbegrepet problematisert, siden de er nøkkelord i oppgaven. For å få inn ulike perspektiver på ekskursjon og motivasjon, ble det naturlig å trekke frem teoretikerne; Dewey, Bruner og Vygotskij.

Gjennom forskningsarbeidet kom det frem at både lærerne og elevene er svært positive til bruken av ekskursjon, som en del av undervisningen i historiefaget. Av 142 elever, var det kun 1,5 % som var negative til bruken av ekskursjon. Det vil videre si at hele 98,5 % av elevene var positive til å bruke ekskursjon som en arbeidsmetode i faget. Det viste seg likevel at selv om de aller fleste var positive til bruken av ekskursjon, ble det sjeldent tatt i bruk som en undervisningsmetode.

Innholdsfortegnelse

1.0 INNLEDNING	1
1.1 BAKGRUNN FOR VALG AV TEMA.....	1
1.2 PRESENTASJON AV PROBLEMSTILLING	2
1.3 OPPBYGGING AV OPPGAVEN.....	2
2.0 TEORETISK GRUNNLAG	3
2.1 EKSKURSJON	3
2.2 KONSTRUKTIVISMEN	6
2.3 SOSIOKULTURELL TILNÆRMING.....	7
2.4 MOTIVASJON.....	8
3.0 METODE	10
3.1 VALG AV METODE	10
3.2 SPØRRESKJEMA	10
3.3 UTVALG OG GJENNOMFØRING.....	11
3.5 ETISKE ASPEKT	11
3.6 VURDERING AV RESULTAT	12
4.0 PRESENTASJON AV RESULTAT	13
4.1 ELEVUNDERSØKELSE.....	13
4.3 LÆRERUNDERSØKELSE.....	17
5.0 DRØFTING	22
5.1 BRUKEN AV EKSKURSJON I HISTORIEFAGET	22
5.2 MOTIVASJON.....	24
5.3 KLASSEMILJØ	25
5.4 PLANLEGGING OG GJENNOMFØRING AV EKSKURSJON	27
6.0 KONKLUSJON	29
LITTERATURLISTE.....	30
VEDLEGG I: INFORMASJONSBREV TIL REKTOR	33
VEDLEGG II: INFORMASJONSBREV TIL FORESATTE.....	34
VEDLEGG III: SPØRRESKJEMA TIL ELEVENE.....	35
VEDLEGG IV: SPØRRESKJEMA TIL LÆRERNE	37
VEDLEGG V: RESULTAT AV ELEVUNDERSØKELSE – HORDALAND.....	39
VEDLEGG VI: RESULTAT AV ELEVUNDERSØKELSE – ROGALAND	40
VEDLEGG VII: RESULTAT AV LÆRERUNDERSØKELSE – HORDALAND.....	41
VEDLEGG VIII: RESULTAT AV LÆRERUNDERSØKELSE – ROGALAND.....	42
VEDLEGG IX: RESULTAT FRA ELEVUNDERSØKELSEN I STOLPEDIAGRAM.....	43
VEDLEGG X: RESULTAT FRA LÆRERNE I STOLPEDIAGRAM.....	45

1.0 Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Arne Jordet (1998) gjennomførte et forskningsarbeid med 25 elever, der han spurte dem hva de mente om ekskursjon og uteskole. Resultatene hans viste at alle elevene var positive til dette, og han fikk ingen kommentarer på spørsmålene sine som kun hadde en negativ vinkling (Jordet, 1998, s. 184). Utdanningsdirektoratet (2012) skriver at ekskursjon kan inspirere og motivere elevene, og kan hjelpe dem til å nå et utvalg av kompetansemålene i faget. Dette er bakgrunnen for at jeg valgte å skrive en bacheloroppgave med ekskursjon som hovedtema. Jeg ville forske på ekskursjon, for å lære enda mer om undervisningsmetoden.

Stortingsmelding 22 (Meld. St. 22. 2010 – 2011) tar for seg verdien av variert undervisning, og hvordan dette kan påvirke elevenes motivasjon i en positiv retning. *Opplæringen må bli mer motiverende og variert, slik at elevene får større utbytte av skolen og opplever den relevant og givende* (Meld. St. 22. 2010 – 2011).

Det ble tatt et valg, om å fokusere på historiedelen innenfor samfunnsfaget ved 10.trinn. Historiedelen byr på mange muligheter når det gjelder å dra på ekskursjoner. Man kan dra på museum og historiske minnesmerker, slik at elevene får oppleve historien med egne øyne. Det har lenge blitt forsket på om ekskursjon har en påvirkning på elevenes motivasjon, og om elevene synes det er positivt, eller negativt å dra på utflukt. Bacheloroppgaven var en mulighet til å forske på dette. Det ville være interessant å finne ut om elevene ønsket flere ekskursjoner, eller om de trivdes best i klasserommet med vanlig tavleundervisning.

Gjennom forskningsarbeidet har jeg vært en deduktiv lærerforsker. Det vil si at det i forkant av arbeidet, ble utarbeidet en hypotese om ekskursjon og elevenes motivasjon. I løpet av forskningsarbeidet, ville hypotesen bli bekreftet eller avkreftet (Postholm & Jacobsen, 2011, s. 40). Postholm og Jacobsen (2011), beskriver hypotese som et bilde man danner seg på forhånd over det man forventer å finne gjennom undersøkelsen. Hypotesen går ut på at jeg tror de fleste elever og lærere vil være positive til bruken av ekskursjon, som en del av undervisningen i historiefaget. Det har vært spennende å se om hypotesen stemte med resultatene av forskningsarbeidet.

1.2 Presentasjon av problemstilling

Det var ønskelig å finne ut om lærerne bruker ekskursjon som arbeidsmetode i historiefaget. Det ville være interessant å forske på hva elevene mente om ekskursjon, og om de trodde ekskursjon kunne påvirke motivasjonen deres, ved at de forlater standard klasserommet og får en mer variert undervisning. Med bakgrunn i dette, ble følgende problemstilling utarbeidet: *”Hvordan påvirker ekskursjon elevenes motivasjon i historiefaget?”*

For å få mest informasjon om temaet ekskursjon i historiefaget, ble forskningsarbeidet gjennomført ved to forskjellige skoler. Skolene ligger i to ulike fylker; Rogaland og Hordaland. Skolen i Hordaland ligger i en by, mens skolen i Rogaland ligger i et lite tettsted. På denne måten ble det gjennomført flere spørreundersøkelser, som kunne analyseres i forskningsarbeidet. Denne informasjonen var nyttig for å sette ekskursjon som undervisningsmetode i et større perspektiv, og forske på om det var noen forskjell mellom de to fylkene.

1.3 Oppbygging av oppgaven

Det første som skal presenteres, er relevant teori og forskning, knyttet opp mot problemstillingen. Her blir det gjort en problematisering av ekskursjonsbegrepet, og hvordan dette kan være med på å øke elevenes motivasjon. Videre trekkes aktivitetspedagogikken inn, der det blir vektlagt Dewey. Til slutt i dette kapittelet, blir konstruktivismen og det sosiokulturelle perspektivet beskrevet, og det blir gjort en problematisering av motivasjonsbegrepet.

I metodebruken, blir den kvantitative metoden presentert. Her blir også gjennomførelsen av forskningsarbeidet forklart og beskrevet. Resultatene som kom frem i forskningsarbeidet, blir presentert og analysert i resultatkapittelet. Videre blir resultatene drøftet opp mot teorien i drøftingsdelen. Her blir det også trukket frem eventuelle feilkilder, som kan ha oppstått i forskningsarbeidet.

2.0 Teoretisk grunnlag

2.1 Ekskursjon

Utdanningsdirektoratet (2012) beskriver ekskursjon som en aktivitet som foregår utenfor det ordinære klasserommet, og kan foregå over flere timer eller hele dager. *Ekskursjoner kan være til et naturområde eller til museer, bedriftsbesøk eller andre lokaliteter som har observerbare fenomener i tråd med læreplanen* (Utdanningsdirektoratet, 2012). En ekskursjon byr på en faglig begrunnelse og målsetting, og kan derfor sammenlignes med praktiske øvelser i fag, som for eksempel naturfag (Utdanningsdirektoratet, 2012). For at ekskursjonen skal ha en virkning på elevenes læringsutbytte, må formålet med utflukten være forankret i læreplanen. *”En ekskursjon har kun virkning når lærerne aktivt integrerer innholdet i ekskursjonen med læreplanen”* (Noel, 2007, s. 43).

Olav Fjær (2010) skriver at ekskursjon er en form for praktisk arbeid, og kan være en viktig faktor for elevenes motivasjon og læring. Det finnes ulike former ekskursjon; dagsekskursjon, tverrfaglig ekskursjon som går over tre dager, og utenlandsekskursjoner (Fjær, 2010, s. 177). En ekskursjon i historiefaget, kan for eksempel være en dagsekskursjon til en vikinggård. Her kan elevene få oppleve hvordan vikingene levde, og få se med egne øyne hvordan de bodde på denne tiden. På noen vikinggårder, får elevene utdelt klær og redskaper som vikingene brukte, og må leve som en viking. Elevene får en helt annen forståelse av historien, fordi de får bruke flere sanser samtidig (Chilambo & Hunnes, 2007). Andre eksempler på dagsekskursjoner, er å dra til en slagmark, der en guide kan fortelle historien bak slaget. Dermed blir historien mer levende for elevene, og de kan oppnå et større læringsutbytte (Solerød, 2012, s. 42). I forskningsarbeidet, blir det fokusert på dagsekskursjon, som er mulig å gjennomføre i nærmiljøet, eller gjennom kort reise med transport. Slike ekskursjoner er ofte enklere å planlegge og gjennomføre (Fjær, 2010, s. 172).

”For å se historie, trenger vi ikke reise rundt halve landet for å undersøke, eller ta en dyr ekskursjon til et stort museum. Alt vi trenger for å starte, er å vite at vi lager historie hver dag, og at historiene fra fortiden er rundt oss alle, uansett hvor vi lever” (Hopkinson, 2001, s. 8).

Når man bruker ekskursjon som arbeidsmetode i historiefaget, får man variasjon i undervisningen, og man blir kjent med hverandre på en helt annen måte (Fjær, 2010, s. 165).

Ved å dra på en ekskursjon, må elevene forholde seg til hverandre og lærerne i en annen setting enn i klasserommet og på skolen. Det kan være utfordrende, men også svært givende (Fjær, 2010, s. 162). For å få en forståelse av hvorfor nåtiden er slik den er, må man kunne forstå og tolke fortiden (Eikeland, 2013, s. 27). Det er dette som ligger til grunn i historiedidaktikken (Eikeland, 2013, s. 27). Ved å bruke ekskursjon som arbeidsmetode, får elevene en enklere forståelse for historien, og kan dermed enklere forstå hvorfor nåtiden er slik den er (Fjær, 2010, s. 162). Elevene trenger variert undervisning, og bør forlate standard klasserommet innimellom. Det kan være vanskelig for elevene å oppnå læring, dersom de må sitte passivt ved pulten og motta informasjon (Wittek & Brandmo, 2014, s. 127). For å oppnå læring, må elevene bli aktiviserte og få lov til å utforske (Wittek & Brandmo, 2014, s. 127).

John Dewey er en viktig person innen aktivitetspedagogikken, og sentral når vi snakker om ekskursjon. Dewey tilhører en filosofisk retning som blir kalt for pragmatismen, som betyr handlingsfilosofi (Solerød, 2012, s. 42). Han så på læring som en kontinuerlig tilpassingsprosess, som på ethvert trinn hadde som mål å øke vekstkapasiteten til individet (Solerød, 2012, s. 42). Videre mente han at læring er både en aktiv og sosial prosess, der man lærte ved å gjøre ting og få erfaring ut fra det (Solerød, 2012, s. 42). Han definerer erfaring som samspillet mellom å gjøre noe, og se hva handlingen førte til. Først når individet forstår sammenhengen mellom en handling og resultatet av den, er man i stand til å lære noe (Imsen, 2012, s. 39). Med bakgrunn i dette, kom han med det kjente uttrykket; *learning by doing and reflection*, (Solerød, 2012, s. 42).

Dewey så på læringsprosessen som dynamisk, og mente at man ikke lærte bare gjennom aktivitet, men ved å reflektere over det vi gjør, og det vi arbeider med. For at et individ skal lære, må det altså gjennom rekonstruksjoner av de erfaringene det har gjort tidligere, og den kunnskapen det har fra før av; *i møte med informasjon gjennom lærebøker, forelesninger, laboratorieeksperimenter og ekskursjoner. Alle elever har behov for å få lærestoffet presentert på ulike måter, og teorien kan få liv gjennom bilder, film, besøk på vitensentre osv* (Lillejord, 2013, s. 200). Videre mente Dewey at elevene hadde ulike læringsstiler, og at det derfor var viktig å variere undervisningen, slik at man kunne stimulere de ulike elevtypene (Chilambo & Hunnes, 2007). Noen elever er auditive eller visuelle, som vil si at eleven lærer ved å enten høre eller se lærestoffet (Chilambo & Hunnes, 2007).

Dewey sine tanker om variert undervisning har fått økt fokus, og har vært med på å forme læreplanen til å bli slik den er i dag (Utdanningsdirektoratet, 2012). I LK13 blir det presentert et grunnlag for å bruke ekskursjon som undervisningsmetode, og hvordan ekskursjon kan hjelpe elevene til å utvikle fag- og metodekunnskap i faget (Utdanningsdirektoratet, 2012). På utdanningsdirektoratet sine sider blir det beskrevet at en del av kompetansen i historiefaget er å kunne utforske, reflektere og å være kritisk (Utdanningsdirektoratet, 2012). Dette er mye av det Dewey står for, og som han mener en undervisning bør inneholde (Solerød, 2012, s. 190). Dermed ser vi at hans tanker og teorier er høyst aktuelle i dagens skolepolitikk (Utdanningsdirektoratet, 2012).

Stortingsmelding 22 (Meld. St. 22. 2010 – 2011) beskriver hvordan ekskursjon kan skape interesse og nysgjerrighet for faget, og til sammen gi elevene økt motivasjon.

Bruk av praktiske innfallsvinkler kan gjøre opplæringen på ungdomstrinnet mer interessant, og skape nysgjerrighet som gir lyst til læring. Økt bruk av praktiske grep kan også gjøre relevansen for lærestoffet tydeligere, slik at elevene bedre forstår hvorfor de skal lære det aktuelle temaet. Til sammen gir økt interesse for, og forståelse av relevans, bedre motivasjon for læring (Meld. St. 22. 2010 – 2011).

Dette er igjen basert på Dewey, om at variert undervisning gir økt motivasjon hos elevene (Solerød, 2012, s. 214). Selv om Dewey så verdien av praktisk arbeid i skolegangen, hadde han visse kriterier som måtte bli fulgt opp for at undervisningen skulle få en virkning hos elevene (Solerød, 2012, s. 42). Disse kriteriene går ut på at lærerne må ha et godt forarbeid, slik at ekskursjonen har et formål (Ringnes & Hannisdal 2006). Videre må lærerne bruke tid på å reflektere rundt ekskursjonen i etterkant inne i klasserommet (Ringnes & Hannisdal 2006). På denne måten vet elevene hva som forventes av dem, og kan dermed få mer ut av ekskursjonen (Ringnes & Hannisdal 2006). Dette er noe vi finner igjen i Stortingsmelding 22 (Meld. St. 22. 2010 – 2011), der det står at departementet krever at det stilles krav til bruk av praktiske aktiviteter og ekskursjon.

I Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2006, står det at lokalsamfunnet bør bli involvert i opplæringen på en meningsfull måte (Utdanningsdirektoratet, 2012). I løpet av de siste 50 årene, har samfunnet vårt forandret seg voldsomt (Jordet, 1998, s. 36). Dette har ført til en urbanisering i de fleste lokalsamfunn, som igjen er med på å påvirke barnas holdninger til naturen og historien som finnes i lokalsamfunnet (Jordet, 1998, s. 36). Jordet (1998) skriver at det er viktig å motvirke denne utviklingen, og gjøre elevene fortrolige med sitt eget nærmiljø.

Det må knyttes bånd mellom barna og det lokale naturmiljøet og den lokale historien (Jordet, 1998, s. 36). Skolen sin utfordring er å skape en arbeidssituasjon for elevene, der de får oppleve det virkelige liv i lokalsamfunnet og dermed få erfaringer og opplevelser ut fra dette (Jordet, 1998, s. 46). Lokalsamfunnet kan by på mye historie, det gjelder bare å finne den.

2.2 Konstruktivismen

Det var den tyske filosofen Immanuel Kant som introduserte tankene bak konstruktivismen, som er en kunnskapsteoretisk posisjon (Lillejord, 2013, s. 191). Kant mente at menneskene spilte en viktig rolle i prosessen å konstruere kunnskap, og var en aktiv brikke for at læring skulle foregå (Lillejord, 2013, s. 191). Konstruktivismen ser på læring som en prosess, der kunnskapen blir konstruert av hvert enkelt individ, ved at de gjør erfaringer, *og at de får bearbeide og utforske ulike objekter eller læringsmaterieell selv* (Schunk, 2004). Individet konstruerer kunnskap ved å arbeide med å løse realistiske problemer, og da gjerne i samarbeid med andre medelever (Helland, 2013, s. 277). Siden vi konstruerer virkeligheten, vil vi ha ulike virkelighetsoppfatninger av en situasjon eller en hendelse, fordi konstruksjonene våre er ulike (Nordahl, 2013, s. 106).

Jerome Bruner har forsket mye innen kognitiv teori, språk- og kommunikasjonsteori og narrativ teori (Solerød, 2012, s. 228). I likhet med John Dewey, har også Bruner kommet med et uttrykk som i dag har fått stort fokus; *learning by discovery*. Det som ligger til grunn i uttrykket, er at læringen skjer gjennom oppdagning. Han ønsket at elevene skulle være aktive, slik at læringen ble en slags indre motivasjon for dem. Den indre motivasjonen kommer til syne ved at oppdagelsen kan treffe elevens egen interesse, og dermed føre til at de ble interesserte i faget (Imsen, 2012, s. 326). I tillegg til oppdagelse, ønsket Bruner at lærerne skulle bruke flere konkrete eksempler i undervisningen (Imsen, 2012, s. 279). Når elevene får arbeide med konkrete eksempler i faget, danner de seg indre forestillinger. De indre forestillingene vil senere gi barnet en forståelse i faget (Imsen, 2012, s. 279). I likhet med Jean Piaget, mente Bruner at man ikke skulle se på ny kunnskap som et tillegg i kunnskapene (Imsen, 2012, s. 277). *Ny kunnskap behandles omhyggelig så den passer inn blant tidligere kunnskap* (Bruner sitert i Imsen, 2012, s. 277). Når barn lærer dette, vil de kunne se nytten av kunnskapen, og kan lagre informasjonen i langtidsmminnet. Voksne mennesker har mer avanserte og rasjonelle representasjonsformer enn barn, og kan dermed ta vare på mer

informasjon (Imsen, 2012, s. 277). Dette gjør også at voksne kan utføre flere ting samtidig, og være i stand til å trekke logiske slutninger (Imsen, 2012, s. 277).

Arne Jordet (1998) skriver at det er viktig at elevene kan få være aktive i læringsprosessen. Aktiviteten har fått mindre plass i skolegangen, og dette vil gå ut over elevenes motivasjon (Jordet, 1998, s. 46). *Nå som før, er pulten og klasserommet barnas viktigste læringsarena. Skolen har utviklet en tradisjon som på mange måter har fjernet elevene fra det virkelige liv* (Jordet, 1998, s. 46). I 1998 gjennomførte Arne Jordet en undersøkelse med temaet ekskursjon og uteskole. I dette forskningsarbeidet stilte han spørsmål til 25 elever, der han la vekt på deres meninger om ekskursjon og uteskole (Jordet, 1998, s. 184). Disse elevene hadde uteskole 2 – 3 timer per uke, og fikk spørsmål rettet mot dette. Resultatet han kom frem til, var at alle elevene var positive til denne formen for undervisning (Jordet, 1998, s. 184). Elevene mente selv at uteskole var et positivt innslag i skolehverdagen, og gav variasjon fra den vanlige klasseromsundervisningen (Jordet, 1998, s. 184).

2.3 Sosiokulturell tilnærming

I den sosiokulturelle tilnærmingen, mener man at læring skjer i relasjon til, og i interaksjon med andre mennesker. Dette skjer ved at individet deltar i sosiale praksiser, og ikke ved kunnskapsoverføringer (Solerød, 2012, s. 227). Læringsteorien bygger på tre grunnleggende forutsetninger; delta i kunnskapsprosessen, aktive medskapere av kunnskap, og forståelse av at kunnskap kan forandre seg (Lillejord, 2013, s. 177). Disse forutsetningene må være til stede for at læring skal oppstå hos individet (Lillejord, 2013, s. 177). Sosiokulturelle tilnærmingen mener at læringen er en praksis vi deltar i, eller knyttes til ulike handlinger vi utfører (Lillejord, 2013, s. 179). Videre hevder læringsteorien, at man lærer gjennom å arbeide med kunnskapen i en sosial sammenheng og aktivitet (Lillejord, 2013, s. 178).

Når vi snakker om den sosiokulturelle tilnærmingen, er teoretikeren Lev Vygotskij viktig å trekke frem. Han er en av de mest innflytelsesrike teoretikerne, som vektlegger den sosiale samhandlingens betydning for utvikling, læring og motivasjon (Manger, 2012, s. 152). Vygotskij døde av tuberkulose i en alder av 37 år, og tankene hans var på denne tiden lite kjent (Lillejord, 2013, s.194). I dag har han fått en stor betydning for pedagogisk teori og for praksisen over hele verden (Manger, 2012, s. 152). Det er særlig hans tanker om den nærmeste utviklingssonen som har fått mye fokus. Han definerer utviklingssonen som

avstanden mellom det et individ kan prestere på egen hånd, og det et individ klarer å prestere ved hjelp fra en voksen (Solerød, 2012, s. 227). Vygotskij ville at lærerne skulle basere undervisningen på et litt høyere nivå enn det elevene allerede behersket, slik at de hele tiden hadde noe å strekke seg etter (Imsen, 2012, s. 261). Videre ønsket han at elevene skulle arbeide med kunnskap i en sosial sammenheng, fordi han så på sosialt samspill som en viktig faktor for individets utvikling og læring (Lillejord, 2013, s. 178). Den selvstendige tenkningen til elevene er sosialt betinget, og et resultat av sosialt samspill med andre mennesker (Solerød, 2012, s. 224). Det er dette som er blitt bakgrunnen for den sosiokulturelle tilnærmingen (Lillejord, 2013, s. 178).

Inne i klasserommet så Vygotskij verdien av gruppearbeid og samarbeid. Han ønsket at elevene skulle deles inn i grupper, som bestod av både faglig sterke og faglig svake elever (Imsen, 2012, s. 259). På denne måten kunne de sterkeste elevene hjelpe de mindre sterke til å forstå lærestoffet på en annen måte (Imsen, 2012, s. 259). Elevene bygger dermed opp en relasjon til hverandre, og de får høre lærestoffet på en forenklet måte (Imsen, 2012, s. 259). Vygotskij så verdien av tavleundervisning, men mente samtidig at elevene trengte variasjon ifra standard klasserommet (Strandberg, 2008, s. 59). Han hadde en teori om at kunnskap finnes overalt, men at måten det åpenbarer seg på, er forskjellig (Strandberg, 2008, s. 59).

Det finnes historie i bøkene, og på markene og i husene. Det finnes kjemi i boken, og det finnes kjemi i løvet som faller om høsten. Det finnes ord og språk i bøkene, det finnes ord og språk overalt. Alt finnes overalt, det er bare måten det åpenbarer seg på som er forskjellig (Strandberg, 2008, s. 59).

2.4 Motivasjon

Motivasjon er en viktig begrunnelse til at en person engasjerer seg i en aktivitet (Imsen, 2012, s. 356). Motiverte elever er engasjerte, utholdende og målrettede. Imsen (2012) hevder at motivasjon er en sentral faktor i all læring, og dersom elevene ikke er motiverte, er det vanskelig for dem å kunne oppnå læring. *Skal motivasjon skapes hos elevene, må undervisningen vekke nysgjerrighet, interesse og spenning* (Imsen, 2012, s. 356). Når elevene har oppnådd motivasjon i faget, kan de arbeide med skolearbeid selv om de ikke trenger å gjøre det (Manger, 2012, s. 134). Eleven trives med aktiviteten i faget, som skaper gode forutsetninger for læring (Manger, 2012, s. 134).

Stortingsmelding 22, handler om motivasjon og lærelyst på ungdomstrinnet. Her blir verdien av motivasjon i skolen presentert.

Hvis elever skal utnytte sitt fulle potensial for læring i skolen, er det helt avgjørende at de er villige, og i stand til å yte en innsats, og til å benytte seg av de ressursene som er tilgjengelige for dem. Elevenes motivasjon for læring, er altså helt avgjørende for deres læringsutbytte. Motivasjon for læring kan defineres som den drivkraften som ligger bak innsats for læring. Det er stor enighet blant forskere om at motivasjon er viktig for læring (Meld. St. 22 2010 – 2011).

Motivasjon kan være bestemt av ytre eller indre forhold (Skaftun, 2014, s. 507). Når vi snakker om ytre forhold, er det den aktuelle situasjonen vi tenker på. Det må være noe i den aktuelle situasjonen som motiverer eleven til arbeidslyst (Skaftun, 2014, s. 507). Den indre motivasjonen kommer fra elevens individuelle interesser, og er tilstede både før og etter den aktuelle situasjonen (Skaftun, 2014, s. 507). I skolen kan den indre motivasjonen komme til syne ved at elevene har en interesse og et engasjement for faget, som gjør at individet finner faget spennende (Imsen, 2012, s. 230). Den indre motivasjonen gjør at barnet er nysgjerrig på faget og har dermed et ønske om å lære (Skaalevik & Skaalevik, 2015, s. 66). Ytre motivasjon har ofte blitt forstått som at en aktivitet utføres for å oppnå en belønning (Skaalevik & Skaalevik, 2015, s. 66). Barnet kan for eksempel oppnå belønning eller ros fra foresatte ved å oppnå gode karakterer i skolen (Imsen, 2012, s. 230). Dette kan være en motivasjon for å gjøre det bra på skolen. Selv om vi skiller mellom en indre og en ytre motivasjon, er det viktig å påpeke at den indre motivasjonen ofte er et resultat av den ytre motivasjonen (Imsen, 2012, s. 383). En lærer som er godt likt av klassen, kan enklere skape grunnlaget for indre motivasjon hos elevene (Manger, 2012, s. 135). Dermed kan vi si at motivasjonen er relasjonsbetinget (Manger, 2012, s. 135).

Motivasjon er et tema man har forsket på i flere århundre, og som det fremdeles forskes mye på. En som har flere teorier knyttet opp mot motivasjon, er John Dewey. Han var opptatt av å sette barnet i sentrum, og ønsket at undervisningen skulle treffe elevenes egen interesse (Solerød, 2012, s. 91). Dersom lærerne fokuserte på elevenes interesser, kunne elevenes motivasjon påvirkes i en positiv retning (Solerød, 2012, s. 91). Dewey ønsket videre å vektlegge frihet og initiativ inne i klasserommet, fremfor kontroll og styring. Dette mente han ville ha en virkning på elevene, som gjorde at de ble mer motiverte i undervisningen, og kunne få et større læringsutbytte (Solerød, 2012, s. 91).

3.0 Metode

3.1 Valg av metode

Hypotesen som ble utarbeidet før forskningsarbeidet, gikk ut på at jeg trodde de fleste elever og lærere ville være positive til bruken av ekskursjon i historiefaget. For å avkrefte eller bekrefte hypotesen, ble det tatt i bruk en kvantitativ metode. Dette er en metode som man bruker når man sammenligner opplysninger (Lillejord & Manger, 2013, s. 307). Den kvantitative metoden kommer til syne ved at det ble brukt spørreskjema for å samle inn resultater til forskningsarbeidet.

3.2 Spørreskjema

For å få informasjon og tips til utforming av spørreskjemaet, ble boka *Læreren med forskerblick* (Postholm & Jacobsen, 2011, s. 86) brukt. Det ble brukt det samme spørreskjemaet ved skolen i Hordaland og i Rogaland. Spørreskjemaet ble delt i to deler; et avkryssingsskjema, og en del med åpne spørsmål. I avkryssingsskjemaet ble det utformet noen påstander med svaralternativene: uenig – litt uenig – verken uenig eller enig – litt enig – enig (Vedlegg III). Tipsene til utformingen av svaralternativene, ble funnet i boka *Forskningsmetode for lærerutdanningene* (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 134). I den andre delen av spørreskjemaet, var det av interesse å høre elevenes personlige meninger om ekskursjon i historiefaget. Spørsmålene var om elevene hadde vært med på ekskursjoner tidligere, og om de kunne tenke seg å dra på flere slike utflukter. Det var også spennende å se om elevene mente de ble mer motiverte i historiefaget ved å dra på ekskursjoner.

Spørreskjemaet til lærerne ble også delt inn i to deler, slik som det elevene fikk (Vedlegg IV). I dette skjemaet, ble lærernes personlige meninger vektlagt, og dermed ble det mer fokus på åpne spørsmål enn avkryssingsdelen (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 134).

Avkryssingsdelen tilsvarte en tredjedel av undersøkelsen. Her ble det utformet en rekke påstander, og svaralternativene var de samme som i elevenes spørreskjema. Ved å bruke åpne spørsmål, vil man få svar på hva lærerne mente om bruken av ekskursjon i historiefaget. Spørsmålene gikk ut på om lærerne selv brukte ekskursjon som en del av undervisningen eller ikke. Det var også noen spørsmål rettet mot skolens økonomi, for å finne ut om skolen hadde ressurser til å finansiere ekskursjoner. I tillegg til dette, var det interessant å høre om lærerne trodde ekskursjoner kunne ha en påvirkning på elevenes motivasjon.

3.3 Utvalg og gjennomføring

Forskningsarbeidet ble gjennomført ved to skoler; en skole i Rogaland og en i Hordaland. Dette ble gjort, for å få et større perspektiv på ekskursjon som arbeidsmetode i historiefaget. Skolene som ble valgt til forskningsarbeidet, er svært ulike. Skolen i Hordaland er omtrent dobbelt så stor som skolen i Rogaland, når det gjelder antall elever. Dette gjør at skolene har ulik skolekultur, og blir også organisert på forskjellige måter. Skolen i Rogaland har bedre økonomi enn den i Hordaland, og lærerne står friere når det gjelder hvordan de vil legge opp undervisningen sin. I tillegg er elevene fra Rogaland mer sammensveiset, enn elevene fra Hordaland. I og med at det kun er brukt to skoler i forskningsarbeidet, kan det ikke sies at resultatene gjelder for hele Norge. Det skal ikke generaliseres at alle skolene har et likt syn på ekskursjon, men det ble forsket på hva elevene og lærerne ved disse to skolene mente om temaet ekskursjon (Postholm & Jacobsen, 2011, s. 94).

Undersøkelsen ble lagt til 10.trinn. Dette ble gjort, fordi elevene ved 10.trinn er mer bevisste på hva som motiverer dem i skolegangen, og kan selv komme med synspunkter på hva som er en god undervisningsmetode for dem (Postholm & Jacobsen, 2011, s. 66). Ut fra dette, ville svarene være mer gjennomtenkte, enn om forskningsarbeidet ble basert på et lavere klassetrinn.

3.5 Ethiske aspekt

Når det gjelder det etiske aspektet, har det vært viktig å ikke bryte personvernet til informantene. Rektorene ved skolene fikk først informasjon om forskningsarbeidet, og prosessen ble ikke satt i gang før det ble klargjort med dem (Vedlegg I). Etter at tillatelsen var innvilget, ble det levert ut informasjonsbrev til de foresatte ved 10 trinnet (Vedlegg II). Dette for å informere dem om at det ville bli utlevert et spørreskjema til barna deres. Det ble ikke foretatt noe, før det hadde gått en ukes tid. Det ble dermed gitt de foresatte et passivt samtykke, som vil si at dersom ingen tok kontakt i løpet av uken, ble det tolket som et positivt svar.

Under forskningsarbeidet, ble all informasjon behandlet på en profesjonell måte. Både elevene og lærerne var hele tiden anonyme, og ingen visste hvem som hadde svart på de ulike spørreskjemaene. De var også anonyme ovenfor meg. Etter at innsamlingen og behandling av

data var ferdig, ble alle svarene makulerte. Dette ble gjort slik at ingen kunne bruke resultatene, eller finne opplysninger om informantene som ble brukt i forskningsarbeidet.

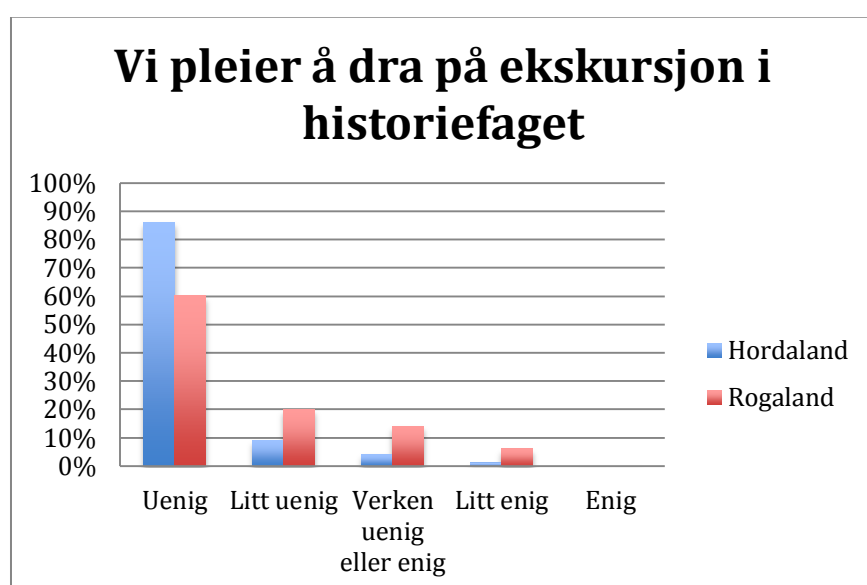
3.6 Vurdering av resultat

Når man arbeider med et forskningsarbeid, vil det alltid oppstå feilkilder. I og med at det kun ble brukt spørreundersøkelser i forskningsarbeidet, har jeg selv vært spent på resultatet av denne metoden. Ved å bruke en spørreundersøkelse, kan det oppstå flere feilkilder, og i dette tilfelle vil nok en del av svarene fra elevene og lærerne være en feilkilde. I elevundersøkelsen var det flere av elevene som krysset av på et svaralternativ, uten å lese påstanden skikkelig. Dermed har disse elevene bare krysset av på et tilfeldig svar. Noen av elevene krysset av på det svaralternativet de trodde var ønskelig i forskningen. En annen feilkilde som dukket opp i elevundersøkelsen, er at noen av klassene fikk for liten informasjon av lærerne til å forstå hva de ulike påstandene betydde. Dette gjaldt to klasser fra Hordaland, og tre klasser fra Rogaland. Elevene kan ha vært usikre på hva de skulle svare, og bare krysset av på et svaralternativ, for å bli fortrest mulig ferdig med spørreundersøkelsen. Også spørreundersøkelsen til lærerne, har noen feilkilder i seg. Lærerne som deltok i spørreundersøkelsen, tok seg ikke tid til å svare fullstendig på spørsmålene, noe som gjorde at svarene var korte og lite gjennomtenkte. Spørsmålene la til rette for refleksjon, men svarene som dukket opp i spørreskjemaene var stort sett ja og nei svar. Man kan likevel se på dataene som troverdige. Gjennom hele forskningsprosessen, ble feilkildene tatt med i betraktning, og da særlig i analysen av dataene. Selv om noen av svarene til elevene og lærerne er tilfeldige, kan man ikke si dette med sikkerhet. Her må man stole på informantene, og tro at det svaret de har kommet frem til, faktisk er deres personlige meninger.

4.0 Presentasjon av resultat

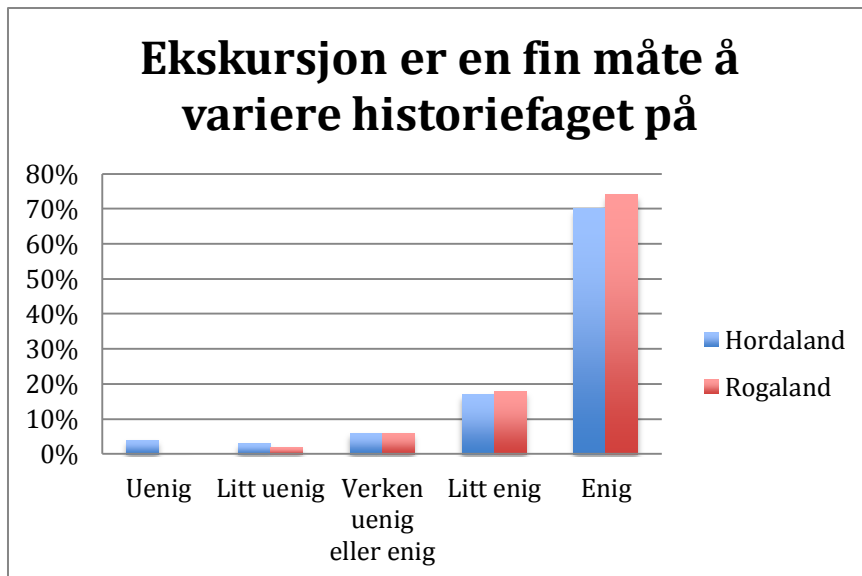
4.1 Elevundersøkelse

Det var 142 elever som deltok på spørreundersøkelsen som ble gjennomført i Hordaland og i Rogaland. Det var til sammen 71 jenter og 71 gutter som deltok i undersøkelsen. Ved skolen i Hordaland, var det til sammen 80 elever, fordelt på fire klasser. Det var 41 gutter og 39 jenter som deltok. Det var 62 elever som deltok fra skolen i Rogaland, fordelt på tre klasser. Ved dette trinnet gikk det 30 gutter og 32 jenter.

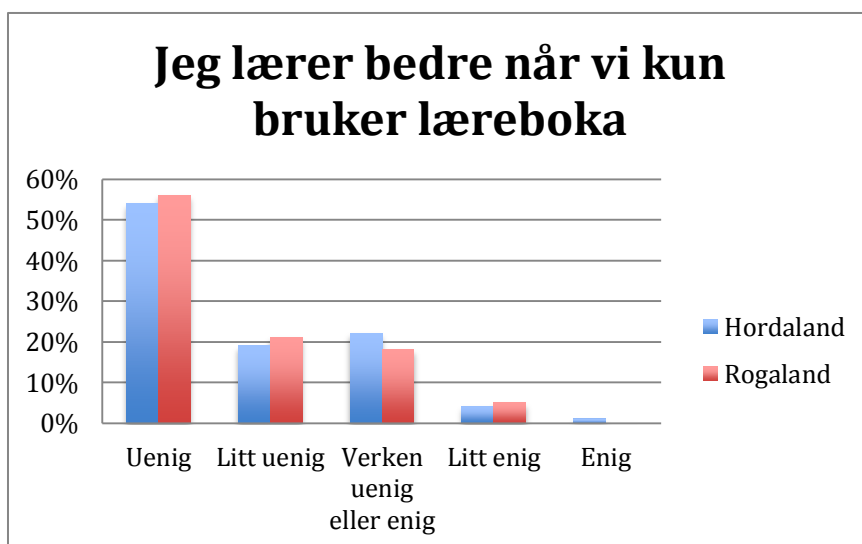
Figur 4.1: Respondentenes svar på: Vi pleier å dra på ekskursjoner i historiefaget

Figur 4.1 viser en oversikt over resultatene på påstand: "Vi pleier å dra på ekskursjoner i historiefaget". Her skulle elevene krysse av for det svaralternativet som passet best for dem. 60 % av elevene ved skolen i Rogaland, svarte at de var uenige, mens 19 % svarte at de var litt uenige i påstanden. I Hordaland svarte 86 % av elevene ved 10.trinn at de var uenige, mens 9 % svarte at de var litt uenige i påstanden som ble gitt. Videre var 14 % av elevene fra Rogaland verken uenige eller enige, mens i Hordaland var det kun 4 % av elevene som var verken uenige eller enige i påstanden. 6 % av elevene fra Rogaland og 1 % fra Hordaland svarte at de var litt enige i påstanden. Ut i fra disse resultatene kan man se at det sjeldent blir brukt ekskursjoner i historiefaget, ved disse to skolene.

Figur 4.2: Respondentenes svar på: Ekskursjon er en fin måte å variere historiefaget på

Ved å studere resultatene fra figur 4.2, ser vi at de fleste av elevene fra både Hordaland og Rogaland er enige i at ekskursjon er en fin måte å variere historiefaget på. Hele 74 % av elevene fra Rogaland, og 70 % av elevene fra Hordaland var enige i påstanden som står i diagrammet. Likevel var 4 % av elevene fra Hordaland uenige i påstanden, mens ingen av elevene fra Rogaland var uenige. Vi ser at elevene fra Rogaland er mest positive til bruken av ekskursjon, for å variere undervisningen i historiefaget.

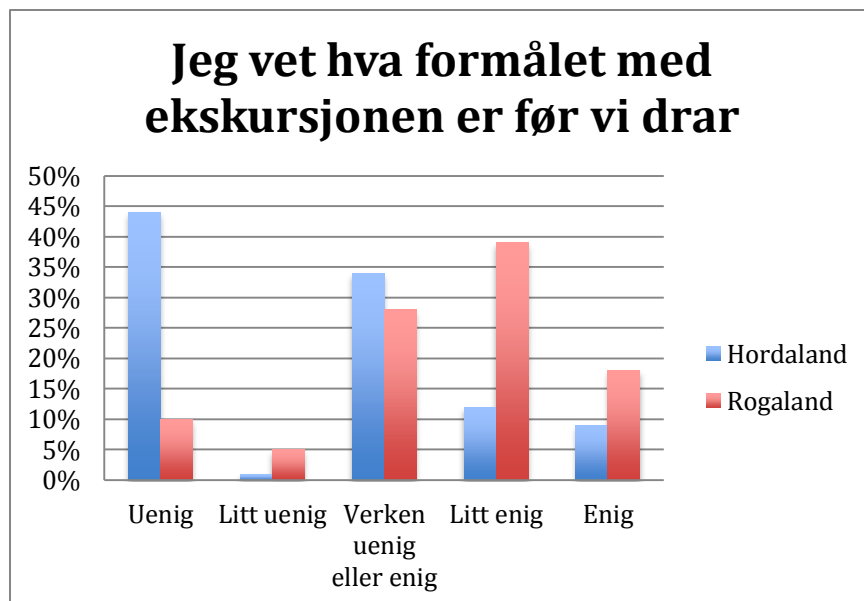
Figur 4.3: Respondentenes svar på: Jeg lærer bedre når vi kun bruker læreboka

Når vi ser på diagrammet for figur 4.3, ser vi at de fleste av elevene fra Rogaland og Hordaland ikke foretrekker kun læreboka som læringsmetode. 56 % av elevene fra Rogaland og 53 % av elevene fra Hordaland, er uenige i påstanden som ble gitt. Selv om de fleste av elevene er uenige, er 1 % av elevene fra Hordaland enige i påstanden i diagrammet. Dette viser at de fleste av elevene ønsker variert undervisning, og vil ikke at skolehverdagen kun skal dreie seg om læreboka.

Figur 4.4: Respondentenes svar på: Ekskursjoner kan bidra til bedre klassemiljø

I denne påstanden var det ønskelig å finne ut om elevene var enige eller uenige i at ekskursjoner kan bidra til et bedre klassemiljø. Ut i fra resultatene, er elevene fra Rogaland mest enige i påstanden, mens elevene fra Hordaland har delte meninger om dette. Fra Rogaland var 77 % av elevene ved skolen enige i påstanden, mens 19 % av elevene var litt enige. Videre svarte 3 % fra Rogaland at de verken var uenige eller enige. I Hordaland svarte 49 % av respondentene at de var enige, mens 29 % var litt enige i påstanden. På de påfølgende svaralternativene svarte 16 % av elevene fra Hordaland at de verken var uenige eller enige, mens 5 % svarte at de var litt uenige i den gitte påstanden. Diagrammet viser at elevene fra Rogaland, er mest enige i at ekskursjon kan bidra til et bedre klassemiljø, mens elevene fra Hordaland har litt mer delte meninger om dette.

Figur 4.5: Respondentenes svar på: Jeg vet hva formålet med ekskursjoner er før vi drar.

I denne påstanden, hadde elevene veldig delte meninger. 44 % av elevene fra Hordaland og 10 % av elevene fra Rogaland var uenige i påstanden. Her var det stor forskjell mellom svarene til elevene i de to fylkene. Elevene fra Rogaland skårer høyest på den høyre siden av diagrammet, som vil si at de var mest enige i påstanden. Respondentene fra Hordaland går i motsatt retning, og var derfor uenige i påstanden. Mye av grunnen til at elevene har delte meninger på denne påstanden, er at de omtrent ikke dro på ekskursjoner og visste derfor ikke helt hva de skulle svare på dette.

Spørreskjemaet som ble levert ut til elevene, bestod av to deler; en med avkryssing, og en med åpne spørsmål. Det ene spørsmålet som ble stilt i den åpne delen, gikk ut på om elevene var positive eller negative til bruken av ekskursjon i historiefaget. Her var det av interesse å høre elevenes meninger, for å finne ut om ekskursjon er en god eller dårlig læringsmetode. I prosent var hele 98,5 % av elevene ved de to skolene i Hordaland og Rogaland, positive til bruken av ekskursjon, mens 1,5 % av alle elevene var negative til denne læringsmetoden. Dette viser at de aller fleste synes ekskursjon virker som en god læringsmetode, og ønsker at lærerne bruker denne metoden mer i historiefaget. Videre ble det spurt om elevene trodde de ville bli mer motiverte i historiefaget dersom de oftere dro på ekskursjon. Her svarte 98,5 % av elevene ved de to skolene at de var enige, og mente at de ville bli mer motiverte til å lære historie dersom ekskursjon ble en del av undervisningen. Også her var 1,5 % av elevene uenige, og mente at ekskursjon ikke ville ha noe å si for motivasjonen deres i faget.

For å få frem elevenes meninger, blir det her trukket frem et par av kommentarer, som kom frem i denne delen av spørreskjemaet. Her er noen av kommentarene som kom på spørsmålet; ”Er du positiv eller negativ til bruken av ekskursjon i historiefaget?”

- Jeg er positiv, fordi ved å dra på ekskursjoner, får vi bruke en annen læringsmetode, og klassen får dra på tur sammen, og det kan bidra til et bedre klassemiljø (jente, 15 år)

- Ekskursjon er positivt, fordi vi får variasjon, og samtidig får vi bevege oss istedenfor å sitte ved pulten hele dagen. Det kan være positivt for både kropp og sinn (gutt, 15 år)

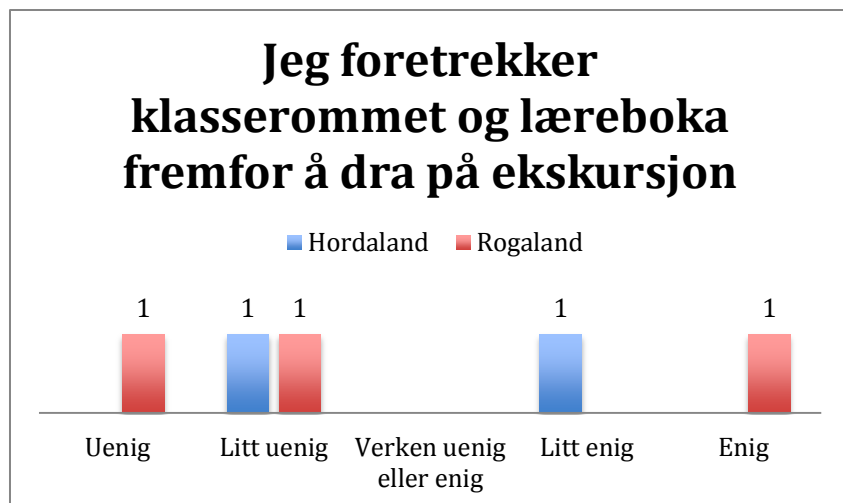
- Jeg er positiv til bruken av ekskursjoner, fordi jeg tror historiefaget kan bli enklere å forstå etterpå (jente, 15 år)

- Alle lærer forskjellig. Variert læring er derfor viktig. Elever er lei av den samme undervisningsformen etter 10 år. Jeg er derfor positiv til bruken av ekskursjon (jente, 15 år)

- Jeg er negativ til bruken av ekskursjon, fordi det blir for mye styr, bare for at vi skal lære noe nytt (gutt, 16 år)

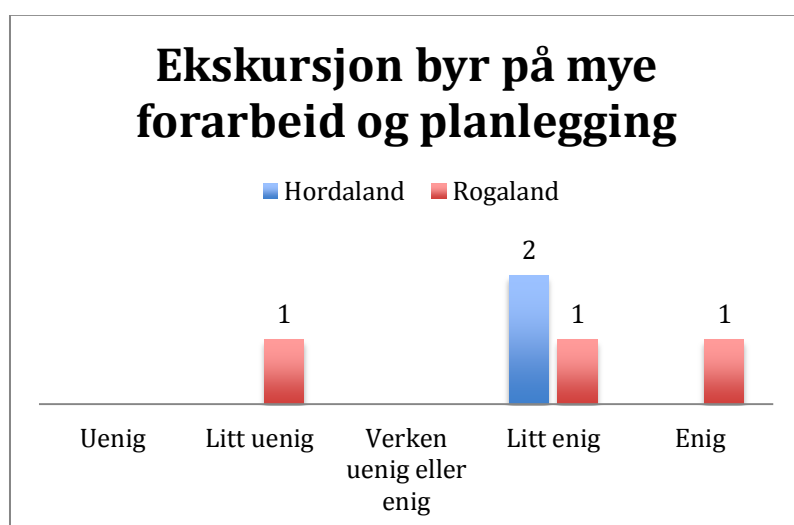
4.3 Lærerundersøkelse

I dette underkapittelet, blir resultatene fra spørreskjemaet til historielærerne ved skolen i Hordaland og Rogaland presentert. I og med at undersøkelsen ble basert på 10.trinn, ble det tatt utgangspunkt i historielærerne ved dette trinnet. Det var kun mannlige lærere som deltok; to fra Hordaland, og tre fra Rogaland.

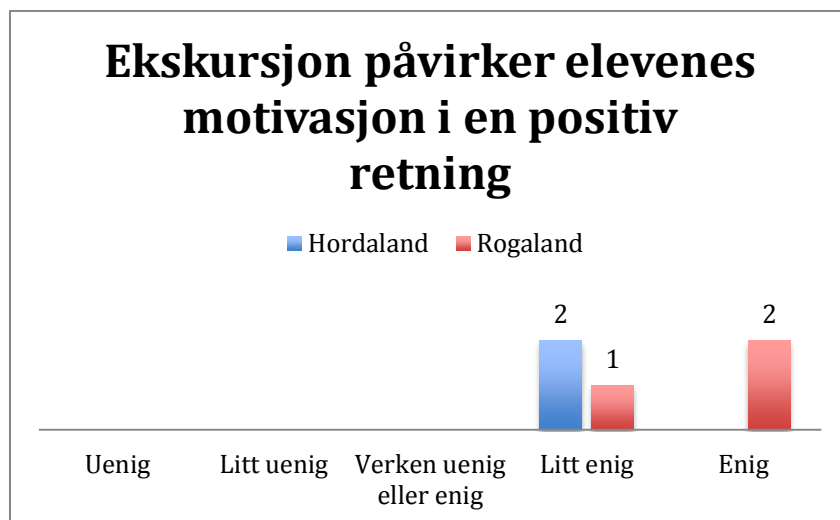
Figur 4.6: Respondentenes svar på: Jeg foretrekker klasserommet og læreboka fremfor å dra på ekskursjon

Ved å studere figur 4.6, ser vi at lærerne har delte meninger om den gitte påstanden. Fra Rogaland svarte den ene læreren at han var uenig i påstanden, mens en annen har svart at han er enig. Tredje mann fra Rogaland er litt uenig i den gitte påstanden. Lærerne fra Hordaland har også delte meninger om påstanden, der den ene læreren er litt uenig, mens den andre er litt enig i påstanden. Dette viser at lærerne er forskjellige, og har ulike arbeidsmetoder som de bruker som en del av undervisningen sin. En lærer fra Hordaland og en fra Rogaland foretrekker læreboka fremfor å dra på ekskursjon, mens de tre andre lærerne som deltok foretrekker ekskursjon fremfor læreboka.

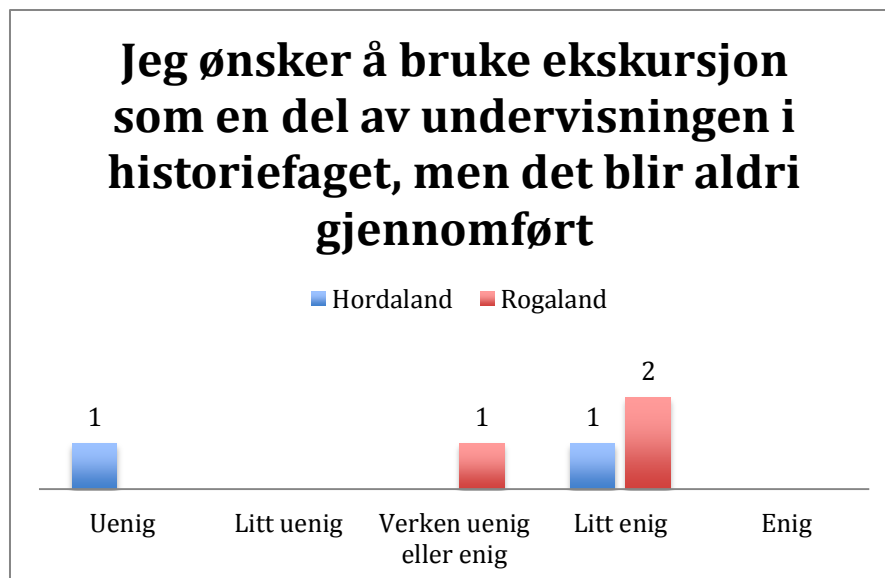
Figur 4.7: Respondentenes svar på: Ekskursjon byr på mye forarbeid og planlegging

Figur 4.7 viser en oversikt over hva lærerne mente om påstand; ”Ekskursjon byr på mye forarbeid og planlegging”. Lærerne fra Hordaland har svart at de er litt enige i påstanden, mens lærerne fra Rogaland har igjen delte meninger om dette. En lærer er litt uenig i påstanden, mens en annen er litt enig. Den tredje læreren er enig i at ekskursjon byr på mye forarbeid og planlegging. Diagrammet viser at en lærer fra Rogaland er litt uenig i at ekskursjon byr på mye forarbeid og planlegging, mens resten av respondentene er litt enige og enig i at ekskursjon byr på mye forarbeid og planlegging. Dette kommer helt an på hvordan lærerne legger opp ekskursjonen, og hvor mye tid de bruker på selve planleggingen.

Figur 4.8: Respondentenes svar på: Ekskursjon påvirker elevenes motivasjon i en positiv retning

Ved å studere stolpediagrammet på figur 4.8, ser vi at lærerne er litt mer samstemte enn på de tidligere påstandene. Begge lærerne fra Hordaland har svart at de er litt enige i påstanden. Lærerne fra Rogaland har litt delte meninger, men alle er enten litt enige eller enige i den gitte påstanden. Lærerne fra Hordaland og Rogaland er litt enige og enige i at ekskursjon påvirker elevenes motivasjon i en positiv retning. Dette viser at lærerne ser verdien av ekskursjon, selv om de nødvendigvis ikke bruker den som en del av sin undervisningsmetode.

Figur 4.9: Respondentenes svar på: Jeg ønsker å bruke ekskursjon som en del av undervisningen i historiefaget, men det blir aldri gjennomført

Figur 4.9 viser en oversikt over hva lærerne mente om påstanden; ”Jeg ønsker å bruke ekskursjon som en del av undervisningen i historiefaget, men det blir aldri gjennomført”. Her svarte den ene lærerne fra Hordaland at han var uenig i påstanden, mens den andre læreren svarte at han var litt enig i dette. Lærerne hadde to ulike syn på ekskursjon som arbeidsmetode, og det kommer tydelig frem at de også har ulikt syn på hvordan de vil legge opp undervisningen. Lærerne fra Rogaland er litt mer samsvarte, der en av lærerne har svart at han verken er uenig eller enig, mens de to andre har svart at de er litt enige i påstanden.

Spørreskjemaet som ble levert ut til lærerne, hadde også to deler; en avkryssingsdel og en del med åpne spørsmål (Vedlegg IV). For å få frem deres personlige meninger om bruken av ekskursjon i historiefaget, blir det her trukket frem noen av kommentarene som kom inn i den delen med åpne spørsmål. På et av spørsmålene skulle lærerne svare på hva som er formålet med ekskursjonen, og når på året det er mest gunstig for dem å dra på ekskursjoner. Her er kommentarene som kom på dette spørsmålet:

- Ekskursjon gjør at elevene får bedre kjennskap til temaet, og det kan gi et bedre klassemiljø. Det er mest gunstig å dra på ekskursjon når det passer inn i temaet
- Ekskursjon gir elevene en mulighet til å bli kjent med historien i virkeligheten. Historie byr på mye teori. Det koster ingenting å bruke det vi har i nærmiljøet, og gjennomføre en ekskursjon her. Ekskursjon er mest gunstig om høsten.

- Det er det samme når på året man gjennomfører en ekskursjon, så lenge innholdet i ekskursjonen passer med læreplanen. Når jeg planlegger en ekskursjon, legger jeg av og til vekt på motivasjon til et evne, og andre ganger som videre arbeid med et evne vi har gjennomgått. Ekskursjon kan virke motiverende for elevene, fordi de får et avbrekk fra den teoretiske undervisningen

- Det er mest gunstig å dra på ekskursjon om våren. Formålet med en slik utflukt er at elevene skal lære mer og se lærestoffet praktisk

- Det er det samme når man drar på ekskursjon, så lenge det er mulig med en ekskursjon som hører med evnet vi arbeider med. Formålet med ekskursjon er læring

5.0 Drøfting

5.1 Bruken av ekskursjon i historiefaget

I følge Utdanningsdirektoratet (2012) er en del av kompetansen i historiefaget, å kunne utforske, reflektere og å være kritisk. Dette er basert på John Dewey sin teori, og var faktorer han mente en undervisning burde inneholde (Solerød, 2012, s. 190). Utdanningsdirektoratet (2012) skriver mye positiv om bruken av ekskursjon som arbeidsmetode i undervisningen, som blant annet at elevene oppnår en større faglig forståelse, ved å oppleve historien visuelt. Med dette i tankene skulle man tro at de fleste elever dro på ekskursjoner et par ganger i året, men slik er det ikke. Elevene som deltok i spørreundersøkelsen, var sjeldent eller aldri på ekskursjon. På påstanden; ”Vi pleier å dra på ekskursjon i historiefaget”, svarte hele 86 % av elevene fra Hordaland at de var uenige i påstanden. Fra Rogaland var 60 % av elevene uenige i den gitte påstanden. Dette viser at elevene omtrent ikke drar på ekskursjon, selv om det kunne ha bidratt til enklere forståelse i faget.

Ved å bruke ekskursjon som en arbeidsmetode i historiefaget, kan elevene enklere nå et utvalg av kompetansemålene (Utdanningsdirektoratet, 2012). Ekskursjon kan også by på en faglig begrunnelse og en målsetting for elevene (Utdanningsdirektoratet, 2012). Dette er viktig poeng vi finner igjen i Stortingsmelding 22, der står det at praktiske grep kan gjøre fagstoffet mer relevant for elevene, og dermed gi dem en større forståelse av stoffet (Meld. St. Nr. 22 2010 – 2011). Lærerne som deltok i spørreundersøkelsen, var positive til bruken av ekskursjon som arbeidsmetode i historiefaget. De så verdien av å bruke denne undervisningsmetoden, men den ble likevel nedprioritert. På påstanden; ”Jeg foretrekker læreboka og klasserommet, fremfor å dra på ekskursjon”, svarte en lærer fra Rogaland, at han var helt enig i påstanden. En lærer fra Hordaland, var litt enig i den gitte påstanden. Det vil si at disse to lærerne, foretrekker læreboka og klasserommet, fremfor å dra på ekskursjoner. Dermed er det en selvfølge at elevene til disse lærerne sjeldent forlater klasserommet, for å dra på en ekskursjon. Lærerne er forskjellige, og har ulike arbeidsmetoder som de trives med i undervisningssituasjonen. I spørreundersøkelsen, ble det ikke oppgitt noen alder på informantene. Likevel kan alderen på lærerne ha en betydning for denne påstanden. Lærerne som var enige i påstanden, hadde den høyeste alderen. De tre andre lærerne, var uenige i påstanden, og hadde også en betydelig lavere alder, enn de som var enige. Dette viser at de med den høyeste alderen, kanskje har arbeidet med de samme arbeidsmetodene i mange år og

har funnet sin læringsstil. De yngre lærerne, er kanskje mer mottagelige for å variere undervisningen, og ta i bruk nye arbeidsmetoder.

Jerome Bruner mente at læring skjer gjennom oppdaging, og han ønsket at elevene skulle være aktive i læringsprosessen (Imsen, 2012, s. 326). Ved å oppdage historien, vil læringen bli en indre motivasjon for elevene. Dette kommer til syne ved at oppdagelsen kan treffe elevenes egen interesse, og dermed føre til at elevene blir interesserte i faget (Imsen, 2012, s. 326). Dette ble bekreftet i spørreundersøkelsen. På påstanden; ”Jeg lærer best når vi kun bruker læreboka som arbeidsmetode”, svarte 56 % av elevene fra Rogaland at de ikke ønsket å kun bruke læreboka som arbeidsmetode i historiefaget. Fra Hordaland var det 54 % av elevene som ønsker variert undervisning, fremfor bare læreboka. Dette viser at elevene selv ønsker variert undervisning. For å kunne forstå fagstoffet, må elevene gjøre ting og få erfaringer ut fra dette (Solerød, 2012, s. 42). Dewey definerer erfaring som samspillet mellom å gjøre noe, og se hva handlingen fører til. Når elevene forstår sammenhengen mellom handlingen og resultatet av den, er de i stand til å lære noe (Imsen, 2012, s. 39). Elevene ble spurt om de trodde ekskursjon kunne være en god måte å variere historiefaget på. Her svarte de aller fleste at de var enige i dette. Fra Hordaland var det 4 % av elevene som var uenige i påstanden, noe som viser at elevene er forskjellige og har ulike læringsstiler. Det er derfor viktig å variere undervisningen, slik at man kan stimulere de ulike elevtypene som finnes i klasserommet (Chilambo & Hunnes, 2007).

I Arne Jordet (1998) sin spørreundersøkelse, måtte elevene svare på spørsmål angående uteskole og ekskursjon. Han kom frem til at elevene var positive til uteskole og de mente at det gav variasjon i undervisningen. Dette er også noe som kom frem i forskningsarbeidet. Hele 98,5 % av elevene som deltok i spørreundersøkelsen, svarte at de var positive til bruken av ekskursjon i historiefaget. Det som er litt trist ved dette, er at elevene omtrent ikke drar på ekskursjon, når nesten hele klassen ønsker å komme seg litt ut av standard klasserommet. *Nå som før, er pulten og klasserommet barnas viktigste læringsarena. Skolen har utviklet en tradisjon som på mange måter har fjernet elevene fra det virkelige liv* (Jordet, 1998, s. 46). Aktiviteten har fått en mye mindre plass i skolegangen, og dette går ut over elevenes motivasjon i fagene (Jordet, 1998, s. 46). Elevene som deltok i spørreundersøkelsen, var lei av å sitte inne i klasserommet hele dagen, og de mente at det gikk ut over motivasjonen deres. *- Alle lærer forskjellig, variert læring er derfor viktig. Elever er lei av den samme undervisningsformen etter 10 år (jente, 15 år).*

Denne kommentaren kom fra en jente som deltok i spørreundersøkelsen. Her ser vi tydelig at hun er lei av standard klasserommet, og ønsker mer variert undervisning. Av de 142 elevene som deltok, var det kun en elev som var negativ til å bruke ekskursjon i historiefaget.

- *Jeg er negativ til bruken av ekskursjon, fordi det blir for mye styr, bare for å lære noe nytt* (gutt, 16 år). Denne gutten er veldig skolelei, og lite interessert i å lære noe nytt. Det kan være at han foretrekker klasserommet, men det kan også være at han trives best i kjente og trygge omgivelser. Dette kan man ikke uttale seg om, uten den nødvendige informasjonen om gutten. Ut i fra disse resultatene, kan vi likevel se at flertallet er lei av å sitte i klasserommet hele dagen, og ønsker å komme seg litt ut fra skolebygget.

I LK13 blir det beskrevet at lokalsamfunnet bør bli involvert i undervisningen (Utdanningsdirektoratet, 2012). Når elevene drar på ekskursjon, kan lærerne legge det til rette slik at lokalsamfunnet blir involvert på en god måte. Dersom nærmiljøet byr på historiske monumenter som passer med temaet i historiefaget, er det en gylden mulighet til å gjennomføre en ekskursjon til dette monumentet. På denne måten får elevene variert undervisning, i og med at de forlater standard klasserommet, og lokalsamfunnet blir involvert. Dette kan gjøre elevene fortrolige med sitt eget nærmiljø, og kan være med på å motvirke elevenes holdninger til historien som finnes i lokalsamfunnet. Man trenger ikke nødvendigvis reise langt bort for å kunne dra på en ekskursjon, men kan like gjerne benytte det som finnes i nærmiljøet. *Alt vi trenger for å starte, er å vite at vi lager historie hver dag, og at historiene fra fortiden er rundt oss alle, uansett hvor vi lever*” (Hopkinson, 2001, s. 8).

Ved å bruke ekskursjon som en arbeidsmetode i historiefaget, får elevene komme seg ut fra klasserommet, og kan få oppleve historien slik den er i det virkelige livet. Det er likevel viktig å huske på at ekskursjon er en arbeidsmetode man ikke må bruke for ofte. Å variere undervisningen med en ekskursjon en gang i blant, er motiverende for elevene og kan gjøre dem godt. Blir det flere ekskursjon på kort tid, kan det oppfattes som stressende for elevene, og de kommer for ofte ut av sine trygge omgivelser. Skal ekskursjon være en god arbeidsmetode, må den brukes riktig og ha en hensikt (Fjær, 2010, s. 162).

5.2 Motivasjon

I forskningsarbeidet, ble det ikke bare lagt vekt på ekskursjon i historiefaget. Det ble også fokusert på elevenes motivasjon knyttet opp mot ekskursjon. For at læring skal oppstå, er

motivasjon en sentral faktor (Imsen, 2012, s. 356) Når elevene er motiverte, er de mer engasjerte, utholdende og målrettet (Imsen, 2012, s. 356). Elevene som deltok i forskningsarbeidet, hadde lav motivasjon i historiefaget. De var lei av klasserommet, og fagstoffet ble kun presentert gjennom læreboka. Dette gjorde at faget ble svært tungt for elevene, og de var ikke motiverte til å lære noe. 98,5 % av elevene som deltok, mente at motivasjonen ville øke, dersom ekskursjon ble brukt som en arbeidsmetode i faget. Elevene mente selv at de ville forstå historien bedre dersom de fikk oppleve den visuelt, fremfor å kun lese om den. Dette ville igjen gi dem motivasjon til å lære noe i faget.

Olav Fjær (2010) skriver at ekskursjon kan være en viktig faktor for elevenes motivasjon og læring. Når elevene er motiverte, kan de arbeide med skolearbeid selv om de i utgangspunktet ikke trenger å gjøre det. Dette er fordi elevene trives med aktiviteten, og er blitt interessert i faget (Manger, 2012, s. 134). For at motivasjonen skal skapes hos elevene, må undervisningen vekke nysgjerrighet, interesse og spenning (Imsen, 2012, s. 356). Bruker man ekskursjon som arbeidsmetode i historiefaget, kan man enklere vekke elevenes nysgjerrighet og gjøre faget mer interessant for dem. En av lærerne som deltok i spørreundersøkelsen, ønsket at ekskursjonen skulle motivere elevene, når de skulle starte på et nytt evne.

- Når jeg planlegger en ekskursjon, legger jeg av og til vekt på motivasjon til et evne.

Ekskursjon kan virke motiverende for elevene, fordi de får et avbrekk fra den teoretiske undervisningen (Lærer). Selv om læreren ikke brukte ekskursjon som arbeidsmetode i historiefaget, så han verdien av den og mente den kunne gi elevene økt motivasjon.

Ekskursjon er en god arbeidsmetode når det gjelder å øke elevenes motivasjon. Det er likevel viktig at lærerne tenker ut fra konteksten metoden skal brukes i. Ekskursjon kan være en god arbeidsmetode, men man kan ikke se på den som den eneste rette (Solerød, 2012, s. 213).

Bruker man ekskursjon for mye, kan elevene bli lei og dermed vil den ikke motivere dem på samme måte lenger (Solerød, 2012, s. 213).

5.3 Klassemiljø

Ved å dra på en ekskursjon, må elevene forholde seg til hverandre og lærerne i en annen setting enn i klasserommet og på skolen. Det kan være utfordrende, men også svært givende (Fjær, 2010, s. 162). Ved å dra på ekskursjoner, får elevene være sammen i en annen sosial kontekst. Elevene må kanskje samhandle med hverandre, og jobbe sammen som et lag. Et eksempel på dette, kan være at elevene må arbeide i grupper i etterkant av ekskursjonen.

Mange elever trenger sosiale aktiviteter for å lære (Strandberg, 2008, s. 25). *Jeg lærer først sammen med andre, det som jeg senere skal gjøre. Min indre tenkning kommer som resultat av ytre tenkning sammen med andre* (Strandberg, 2008, s. 25). Ved å arbeide sammen i en sosial setting, kan elevene utvikle seg faglig, men også utvikle sine sosiale ferdigheter (Strandberg, 2008). Ekskursjon kan gi elevene fellesopplevelser som kan styrke forholdet mellom elevene i klassen. Det kan igjen føre til et bedre klassemiljø (Jordet, 1998, s. 52).

I forskningsarbeidet, ble det forsket på hvordan elevene mente at ekskursjon kunne påvirke klassemiljøet. 77 % av elevene fra Rogaland og 49 % av elevene fra Hordaland, mente at ekskursjon kunne gi et bedre klassemiljø. I tillegg var det 5 % av elevene fra Hordaland som mente at ekskursjon ikke hadde noen påvirkning på klasserommet. Selv om statistikken viste at de fleste elevene var enige i påstanden, var det uenigheter blant elevene fra Hordaland og Rogaland, da det ble foretatt en analyse av deres personlige meninger om påstanden. Elevene fra skolen i Hordaland, mente at ekskursjon ikke ville påvirke klassemiljøet, fordi de kjente hverandre svært godt fra før av. Her var elevene fra Rogaland uenige, og mente at ekskursjon absolutt kunne påvirke klassemiljøet til det bedre. Her er noen av kommentarene som kom i spørreskjemaet.

- *Klassen får dra sammen, og det kan bidra til et bedre klassemiljø* (jente, 15 år)

- *Vi får snakke sammen på en annen måte, og blir dermed bedre kjent. Dette kan bidra til et bedre klassemiljø* (jente, 15 år). Disse jentene kom fra Rogaland, og vi ser tydelig at de mener ekskursjon kan påvirke klassemiljøet i en positiv retning.

- *Jeg tror ikke ekskursjon påvirker klassemiljøet, fordi vi kjenner hverandre så godt fra før av* (gutt, 15 år). Denne gutten kom fra Hordaland, og han var absolutt ikke den eneste fra dette fylket, som mente at klassemiljøet ikke ville bli bedre av å dra på ekskursjoner.

Ut fra tidligere forskning og forskningsarbeidet, kan vi se at ekskursjon kan bidra til et bedre klassemiljø. Elevene får en mulighet til å bli kjent med hverandre i en annen kontekst, og samtalen kan bli mer spontan (Jordet, 1998, s. 46). Videre får elevene en sjanse til å bli kjent med læreren sin i en annen kontekst, noe som kan ha en positiv virkning på lærer- og elev relasjonen (Jordet, 1998, s. 46). Elevene som deltok i spørreundersøkelsen fra Hordaland, mente at ekskursjon ikke ville ha en påvirkning på klassemiljøet. Grunnen til dette, kan være at de gikk i 10.trinn, og tiden på ungdomsskolen nærmer seg slutten. De kjenner hverandre godt fra før av, og klassemiljøet er allerede etablert. Fra Rogaland, mente elevene at ekskursjon kan ha en positiv påvirkning på klassemiljøet, fordi de får være sammen i en

annen sosial kontekst. For at ekskursjon skal ha en virkning på klassemiljøet, bør undervisningsmetoden brukes tidlig på ungdomsskolen, slik at elevene blir kjent med hverandre på et tidligere tidspunkt. Dermed kan vi si at elevene fra Hordaland har rett i at ekskursjon kanskje ikke påvirker klassemiljøet, dersom den blir brukt i slutten av ungdomsskolen. På dette stadiet, er allerede klassemiljøet etablert og en ekskursjon vil nok ikke ha noen påvirkning på miljøet. Blir ekskursjon brukt mye tidligere, vil den kunne ha en større påvirkning på klassemiljøet, og kan bidra til at elevene blir bedre kjent med hverandre.

5.4 Planlegging og gjennomføring av ekskursjon

For at elevene skal få et læringsutbytte av ekskursjonen, er det vesentlig at lærerne har gjort et godt forarbeid. Det er også nødvendig at ekskursjonens innhold blir integrert med læreplanen (Noel, 2007, s. 43). For å dra på en ekskursjon, må den ha et formål og det er visse kriterier som må bli oppfulgt. Dewey så verdien av å bruke praktisk arbeid i skolegangen, men hadde visse kriterier som han mente måtte bli fulgt opp for at undervisningen skulle få en virkning hos elevene (Solerød, 2012, s. 42). Kriteriene til Dewey går ut på at lærerne må ha et godt forarbeid, slik at ekskursjonen har et formål (Solerød, 2012, s. 42). I forskningsarbeidet, viste det seg at flere av elevene ikke visste at de hadde vært på ekskursjoner. Dette kom frem gjennom en påstand som ble utformet, der spørsmålet gikk ut på om elevene dro på ekskursjoner. Her svarte de aller fleste, at de var uenige i påstanden, og dermed ikke dro på ekskursjoner i historiefaget. Gjennom kommunikasjon med lærerne i etterkant, ble det fortalt at ekskursjon sjelden ble brukt som en del av undervisningen. Videre kunne lærerne fortelle at elevene hadde vært på noen få ekskursjoner i løpet av tiden på ungdomsskolen. Ut i fra resultatene, har elevene en helt annen oppfatning av dette, og er helt sikre på at de aldri har vært på noen ekskursjoner. Dette viser at lærerne mest sannsynlig har brukt for liten tid inne i klasserommet for å informere elevene i forkant av ekskursjonen. Her er det kanskje en svikt i planleggingsfasen før en ekskursjon, og dermed har ikke formålet med ekskursjonen kommet tydelig frem i klasserommet. Dette gjør at elevene ikke har fått den forkunnskapen de trenger, og har derfor ikke fått med seg at de faktisk har vært på noen få ekskursjoner. Elevene har dermed sett på disse utfluktene som en tur, og ikke fått et godt læringsutbytte av ekskursjonene.

Når elevene har vært på en ekskursjon, har det vært dårlig oppfølging av lærerne i etterkant av ekskursjonen, i klasserommet. Ringnes & Hannisdal (2006) skriver at for at en ekskursjon

skal ha en hensikt, må elevene forstå sammenhengen mellom det teoretiske og det praktiske. Læringsutbyttet må altså følges opp, både før og etter ekskursjonen (Solerød, 2012, s. 42). I spørreundersøkelsen, svarte lærerne at de ikke brukte noe særlig tid på å reflektere rundt ekskursjonen i klasserommet. Elevene ble heller ikke vurdert etter endt ekskursjon. Her svarte lærerne helt ærlig, og skrev at det ble for mye arbeid og for krevende for dem. Etter å ha studert dataene, kan man si at lærerne har sviktet litt i planleggingen og gjennomføringen av en ekskursjon. Dette fører til at elevene er usikre på hvorfor de skal forlate standard klasserommet, og vet ikke helt hva som forventes av dem. Når elevene ikke får noen informasjon over hva de skal se etter, eller finne ut av på ekskursjonen, har ikke utflukten et formål. Dermed har ikke ekskursjonen noen hensikt, og elevene kunne like gjerne ha vært i klasserommet, og lest i læreboka.

Ved å bruke ekskursjon som en arbeidsmetode i historiefaget, kan elevene knytte et bånd mellom teorien og det praktiske. I lærebøkene som elevene har i klasserommet, er teksten ofte tung og vanskelig å forstå. Ved å dra på en ekskursjon, får elevene en mulighet til å oppleve historien visuelt. De får dermed en sjanse til å kunne knytte bånd mellom teorien fra lærebøkene, til det praktiske som finnes utenfor klasserommet. For at denne koblingen skal skje, er elevene avhengige av hjelp fra læreren (Ringnes & Hannisdal 2006). Lærerne som deltok i forskningsarbeidet, må bruke mer tid på å reflektere over læringsutbyttet i klasserommet, om ekskursjonen skal ha en hensikt. Hadde lærerne brukt litt mer tid på forarbeidet og drøfting av læringsutbyttet, kunne kanskje elevene sett en tydeligere sammenheng mellom teorien og det praktiske. Dette ville igjen ha ført til at elevene hadde forstått formålet med ekskursjonen, og oppnådd et læringsutbytte.

6.0 Konklusjon

Problemstillingen som det har blitt utarbeidet fra i bacheloroppgaven er: ”Hvordan påvirke ekskursjon elevenes motivasjon i historiefaget?” Dette er et tema som blir formulert i Stortingsmelding 22.

Bruk av praktiske innfallsvinkler kan gjøre opplæringen på ungdomstrinnet mer interessant og skape nysgjerrighet som gir lyst til læring. Økt bruk av praktiske grep kan også gjøre relevansen for lærestoffet tydeligere, slik at elevene bedre forstår hvorfor de skal lære det aktuelle temaet. Til sammen gir økt interesse for og forståelse av relevans bedre motivasjon for læring (Meld. St. 22. 2010 – 2011).

Resultatet av forskningsarbeidet, viser at ekskursjon kan påvirke elevenes motivasjon i en positiv retning, ved at elevene får en variert undervisning og være sammen i en annen sosial setting. For at ekskursjonen skal bli vellykket, og elevene oppnå et læringsutbytte, kan det se ut til at lærerne må gjøre et godt forarbeid, og tydeliggjøre formålet med turen før de forlater klasserommet. På denne måten forstår elevene hva de skal, og kan dermed få mer ut av ekskursjonen. Videre er det viktig at lærerne reflekterer over ekskursjonen i etterkant inne i klasserommet, slik at elevene kan få diskutere læringsutbyttet.

Før forskningsarbeidet startet, ble det utformet en hypotese som gikk ut på at jeg trodde de fleste elever og lærere ville være positive til bruken av ekskursjon som arbeidsmetode i historiefaget. Ut fra resultatene, kan det sies at hypotesen stemmer overens med dataene som kom frem i forskningsarbeidet.

I det videre arbeidet, kunne det vært interessant å intervju noen elever og lærere fra flere skoler fordelt på flere klasser. På denne måten hadde man fått et større perspektiv på bruken av ekskursjon i historiefaget, og kunne ha forsket grundigere på verdien av ekskursjon, med tanke på elevenes motivasjon. Problemstillingen er interessant, og setter fokus på et viktig tema som historielærerne bør reflektere over.

Litteraturliste

- Chilambo, M. N. & Hunnes, O. R. (2007). *Learning democracy: A resource book*. Balaka: Montfort Media
- Christoffersen, L. & Johannessen, A. (2012). *Forskningsmetode for lærerutdanningene*. Oslo: Abstrakt forlag
- Eikeland, H. (2013). *Historie og demokratisk dannelse: En innføring i historiedidaktikk, historiebruk og historieformidling*. Kristiansand: Portal forlag AS
- Fjær, O. (2010). *Ekskursjoner i skolen – en spennende læringsarena* (2.utg.). I Mikkelsen, R. & Sætre, P. J. *Geografididaktikk for klasserommet: En innføringsbok i geografiundervisning for studenter og lærere*. Kristiansand: Høgskoleforlaget
- Helland, T. (2013). *Vi lærer gjennom livet*. I T. Manger, S. Lillejord, T. Nordahl & T. Helland. *Livet i skolen 1: Grunnbok i pedagogikk og elevkunnskap*. Bergen: Fagbokforlaget
- Helland, T. (2013). *Vi lærer på ulike måter*. I T. Manger, S. Lillejord, T. Nordahl & T. Helland. *Livet i skolen 1: Grunnbok i pedagogikk og elevkunnskap*. Bergen: Fagbokforlaget
- HSH (2015, 23.januar). *Studentoppgaver*. Hentet 16.februar 2015 fra <http://www.hsh.no/biblioteket/studiestotte/studentoppgaver.htm>
- Hopkinson, D. (2001). *History must be seen*. Library Talk.
- Imsen, G. (2012). *Elevenes verden: Innføring i pedagogisk psykologi*. (4. utg.) Oslo: Universitetsforlaget
- Jordet, A. N. (1998). *Nærmiljøet som klasserom – uteskole i teori og praksis*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag as
- Lillejord, S. (2013). *Læring som en praksis vi deltar i*. I T. Manger, S. Lillejord, T. Nordahl & T. Helland. *Livet i skolen 1: Grunnbok i pedagogikk og elevkunnskap* (2. utg.) Bergen: Fagbokforlaget
- Lillejord, S. & Manger, T. (2013). *Å utvikle seg som lærer*. I Lillejord, S., Manger, T., &

Nordahl, T. *Livet i skolen 2: Grunnbok i pedagogikk og elevkunnskap* (2. utg.). Bergen: Fagbokforlaget

Manger, T. (2013). *Motivasjon og læring*. I Lillejord, S., Manger, T., & Nordahl, T. *Livet i skolen 2: Grunnbok i pedagogikk og elevkunnskap* (2. utg.). Bergen: Fagbokforlaget

Meld. St. 22 (2010 – 2011). *Motivasjon – Mestring – Muligheter*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/nb/dokumenter/meld-st-22-2010--2011/id641251/?docId=STM201020110022000DDDEPIS&q=&navchap=1&ch=2>

Noel, A. M. (2007). *Elements of a winning field trip*. N/A: Kappa Delta Pi Record

Nordahl, T. (2013). *Elevene som aktør*. I Lillejord, S., Manger, T., & Nordahl, T. *Livet i skolen 2: Grunnbok i pedagogikk og elevkunnskap* (2. utg.). Bergen: Fagbokforlaget

Postholm, M. B & Jacobsen, D. I. (2011). *Læreren med forskerblick: Innføring I vitenskapelig metode for lærerstudenter*. Oslo: Høyskoleforlaget

Ringnes, V. & Hannisdal, M. (2006). *Kjemi fagdidaktikk: Kjemi i skolen*. (2. utg.). Kristiansand: Høyskoleforlaget

Schunk, D. H. (2004). *Learning theories: An educational perspective*. New Jersey: Pearson, Merrill Prentice Hall

Skaalevik E. M. & Skaalevik S. (2015). *Indre og ytre motivasjon*. I Skaalevik E. M. & Skaalevik S. *Motivasjon for læring: teori + praksis*. Oslo: Universitetsforlaget AS

Skaftun, A. (2014). *Å kunne lese*. I Stray J. H. & Wittek, L. *Pedagogikk – en grunnbok*. Oslo: Cappelen damm akademisk

Solerød, E. (2012). *Pedagogiske grunntanker: I et dannesperspektiv*. (3. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk

Strandberg, L. (2008). *Vygotsky i praksis: Blant pugghester og fuskelapper*. Oslo: Gyldendal akademisk

Utdanningsdirektoratet (2012). *Læreplan i samfunnsfag - kompetansemål (LK13)*. Hentet fra <http://www.udir.no/kl06/SAF1-03/Kompetansemaal?arst=98844765&kmsn=583858936>

Utdanningsdirektoratet (2012). *Rettleiing til læreplan i samfunnsfag*. Hentet fra <http://www.udir.no/Lareplaner/Veiledninger-til-lareplaner/Revidert-2013/Rettleiing-til-lareplan-i-samfunnsfag/2-Eigenart-ved-faget/>

Wittek, L. & Brandmo, C. (2014). *Ulike tilnærminger til læring – historisk riss*. I Stray, J. H. & Wittek, L. *Pedagogikk – en grunnbok*. Oslo: Cappelen damm akademisk

Vedlegg I: Informasjonsbrev til rektor

Navn student
Adresse student Stord
Grunnskolelærerstudent på 5 – 10
Høgskolen Stord/Haugesund

Stord, 05.01.15

Navn rektor
Navn Ungdomsskole
Adresse

Forespørsel om deltakelse på undersøkelse

Jeg er 3. års lærerstudent ved Høgskolen Stord/Haugesund. Denne våren skal jeg gjennomføre en undersøkelse i forbindelse med min bacheloroppgave i pedagogikk og elevkunnskap. Jeg sender deg derfor en forespørsel om å få lov til å gjennomføre et spørreskjema blant fire klasser.

Temaet for oppgaven er ekskursjon og lærelyst i historiefaget. Dette ønsker jeg å skrive om for å få mer erfaringer om hvordan ekskursjon fungerer. Dette er noe jeg ønsker å ta med meg videre i læreryrket når jeg er ferdig utdannet.

Jeg vil levere et spørreskjema til historielærere, for å undersøke hvordan de planlegger når de skal ha en ekskursjon. Jeg vil også undersøke om de mener ekskursjoner er positiv eller negativ. I tillegg vil jeg levere ut et spørreskjema til elevene i 10.klasse. Her vil jeg at elevene skal være anonyme, og svare på spørsmål angående hva de tenker om ekskursjon.

Det vil ta omtrent 10 minutter å svare på undersøkelsen. Det er frivillig å delta.

Datamaterialet jeg innhenter i undersøkelsen kommer bare til å bli brukt i arbeidet med bacheloroppgaven der jeg vil analysere funnene/datamaterialet og sammenligne resultatene med annen forskning på område og pedagogisk/fagdidaktisk teori.

Jeg er gjennom høgskolen underlagt taushetsplikten og all informasjon som blir samlet inn gjennom denne undersøkelsen vil behandles konfidensielt og anonymt og vil bli makulert etter at materialet er analysert og oppgaven er levert.

Om du har noen spørsmål om undersøkelsen, kan du ta kontakt med undertegnende på mail: xxx eller på telefon: xxx

Mvh

Wendy Therese Lie

Vedlegg II: Informasjonsbrev til foresatte

Informasjon til foresatte

Jeg er en student som går 3. året på grunnskolelærerutdanning på HSH, Rommetveit. I uke 5 til 7 skal jeg være i praksis på 10.trinn på ungdomsskolen.

Dette semesteret skal jeg skrive en bacheloroppgave i pedagogikk og elevkunnskap, med fordypning i historiefaget.

Temaet for bacheloroppgaven min er ekskursjon og lærelyst.

Jeg vil i løpet av praksisperioden bruke spørreskjema i klasserommet, for å få inn data om dette emnet. Alle data som blir brukt, blir håndtert konfidensielt. Ingen navn eller kjennetegn på elevene vil bli brukt i oppgaven.

Dette er frivillig, og dersom en ikke vil ha barnet sitt med på dette, ta kontakt med kontaktlærer.

Kontaktlærer
Telefon: xxx
Mail: xxx

Dersom dere ønsker mer informasjon, kan dere ta kontakt med meg.

Med vennlig hilsen

Wendy Therese Lie
Telefon: xxx
Mail: xxx

Vedlegg III: Spørreskjema til elevene

Spørreskjema om ekskursjon og lærelyst

Klasse:

Kjønn:

	Uenig	Litt uenig	Verken uenig eller enig	Litt enig	Enig
Vi pleier å dra på ekskursjoner i historiefaget					
Jeg skulle ønske vi dro oftere på ekskursjoner					
Jeg har aldri vært på en ekskursjon, men det virker som en god metode i historiefaget					
Ekskursjon er en fin måte å variere historiefaget på					
Jeg liker ikke variert undervisning, og er derfor negativ til bruken av ekskursjon i historiefaget					
Jeg lærer bedre når vi kun bruker læreboka, og er inne i klasserommet					
Ekskursjoner gjør at jeg liker historiefaget bedre					
Ekskursjoner kan bidra til bedre klassemiljø					
Ekskursjoner gjør det enklere å forstå historiefaget					
Vi snakker mye om formålet med ekskursjonen inne i klasserommet før vi drar på tur					
Jeg vet hva formålet med ekskursjonen er før vi drar					
Vi reflekterer over ekskursjonen i ettertid					

Har du vært på noen ekskursionsjoner i historiefaget? Hvis ja, hvor?

Er du negativ eller positiv til bruken av ekskursionsjoner i historiefaget? Begrunn svaret ditt.

Tror du at du hadde blitt mer motivert til å lære i historiefaget hvis dere dro oftere på ekskursionsjoner? Begrunn svaret ditt.

Tror du ekskursion kan bidra til at dere blir bedre kjent med hverandre i klassen? Begrunn svaret ditt.

Vedlegg IV: Spørreskjema til lærerne

Ekskursjon i historiefaget

Kjønn:

	Uenig	Litt uenig	Vet ikke	Litt enig	Enig
Klassen min drar ofte på ekskursjoner					
Jeg foretrekker klasserommet og læreboka fremfor å dra på ekskursjoner					
Ekskursjon byr på mye forarbeid og planlegging					
Jeg observerer elevene under ekskursjonen					
Jeg vurderer elevene etter ekskursjonen					
Vi arbeider med ekskursjonen i etterkant					
Ekskursjon er en nyttig måte for elevene å lære på					
Ekskursjon påvirker elevenes motivasjon i en positiv retning					
Ekskursjon påvirker ikke elevenes motivasjon					
Jeg er positiv til bruken av ekskursjoner i historiefaget					
Ekskursjoner kan bidra til et bedre klassemiljø					
Ekskursjon kan bidra til at elevene blir bedre kjent med hverandre					
Jeg ønsker å bruke ekskursjon som en del av undervisningen i					

historiefaget, men det blir aldri gjennomført					
---	--	--	--	--	--

Når på året er det mest gunstig for deg og klassen din å dra på ekskursjoner?

Hva er formålet med ekskursjonene?

Når dere skal på en ekskursjon, hvordan planlegger du en slik utflukt?

Hva vektlegger du i planleggingsfasen?

Bruker du tid på forarbeid av ekskursjon i klasserommet, slik at elevene blir forberedt på turen?

Vedlegg V: Resultat av elevundersøkelse – Hordaland

Resultat elevundersøkelse - Hordaland

Informanter: 80 elever

	Uenig	Litt uenig	Verken uenig eller enig	Litt enig	Enig
Vi pleier å dra på ekskursjoner i historiefaget	86,2 %	8,7 %	3,7 %	1,4 %	
Jeg skulle ønske vi dro oftere på ekskursjoner	5 %	1,2 %	5 %	18,8 %	70 %
Jeg har aldri vært på en ekskursjon, men det virker som en god metode i historiefaget	2,6 %	1,5 %	7,8 %	28,9 %	59,2 %
Ekskursjon er en fin måte å variere historiefaget på	3,7 %	2,5 %	6,3 %	17,5 %	70 %
Jeg liker ikke variert undervisning, og er derfor negativ til bruken av ekskursjon i historiefaget	80 %	7,5 %	8,8 %	1,2 %	2,5 %
Jeg lærer bedre når vi kun bruker læreboka, og er inne i klasserommet	53,8 %	18,7%	22,5 %	3,7 %	1,3 %
Ekskursjoner gjør at jeg liker historiefaget bedre	5 %	3,7 %	12,6 %	28,7%	50 %
Ekskursjoner kan bidra til bedre klassemiljø		5 %	16,4 %	29,1 %	49,5 %
Ekskursjoner gjør det enklere å forstå historiefaget	2,5 %	2,5 %	15 %	31,3 %	48,7 %
Vi snakker mye om formålet med ekskursjonen inne i klasserommet før vi drar på tur	58,2 %	2,7 %	27 %	8,1 %	4 %
Jeg vet hva formålet med ekskursjonen er før vi drar	40,7 %	1,3 %	32,8 %	10,5 %	14,7 %
Vi reflekterer over ekskursjonen i ettertid	47,2 %	1,3 %	32,6 %	10,8 %	8,1 %

Vedlegg VI: Resultat av elevundersøkelse – Rogaland

Resultat elevundersøkelse - Rogaland

Informanter: 62 elever

	Uenig	Litt uenig	Verken uenig eller enig	Litt enig	Enig
Vi pleier å dra på ekskursjoner i historiefaget	59,6 %	19,3 %	14,5 %	6,4 %	0 %
Jeg skulle ønske vi dro oftere på ekskursjoner	0 %	3,2 %	0 %	27,4 %	69,3 %
Jeg har aldri vært på en ekskursjon, men det virker som en god metode i historiefaget	25 %	15 %	16,3 %	25 %	18,3 %
Ekskursjon er en fin måte å variere historiefaget på	0 %	1,5 %	6,6 %	15,3 %	76,6 %
Jeg liker ikke variert undervisning, og er derfor negativ til bruken av ekskursjon i historiefaget	83,6 %	6,5 %	4,8 %	4,8 %	0 %
Jeg lærer bedre når vi kun bruker læreboka, og er inne i klasserommet	56,4 %	20,9 %	17,7 %	4,8 %	0 %
Ekskursjoner gjør at jeg liker historiefaget bedre	0 %	4,9 %	14,7 %	29,5 %	50,8 %
Ekskursjoner kan bidra til bedre klassemiljø	0 %	0 %	3,2 %	19,3 %	77,4 %
Ekskursjoner gjør det enklere å forstå historiefaget	0 %	1,6 %	14,2 %	37 %	46,7 %
Vi snakker mye om formålet med ekskursjonen inne i klasserommet før vi drar på tur	26,6 %	13,3 %	33,3 %	18,3 %	8,3 %
Jeg vet hva formålet med ekskursjonen er før vi drar	9,8 %	4,9 %	27,8 %	39,3 %	18 %
Vi reflekterer over ekskursjonen i ettertid	19,6 %	11,4 %	24,5 %	31,1 %	13,1 %

Vedlegg VII: Resultat av lærerundersøkelse – Hordaland

Resultat lærerundersøkelse - Hordaland

Informanter: 2 mannlige lærere

	Uenig	Litt uenig	Vet ikke	Litt enig	Enig
Klassen min drar ofte på ekskursjoner		2			
Jeg foretrekker klasserommet og læreboka fremfor å dra på ekskursjoner		1		1	
Ekskursjon byr på mye forarbeid og planlegging				2	
Jeg observerer elevene under ekskursjonen				1	1
Jeg vurderer elevene etter ekskursjonen				1	1
Vi arbeider med ekskursjonen i etterkant				2	
Ekskursjon er en nyttig måte for elevene å lære på				1	1
Ekskursjon påvirker elevenes motivasjon i en positiv retning				2	
Ekskursjon påvirker ikke elevenes motivasjon		1	1		
Jeg er positiv til bruken av ekskursjoner i historiefaget				1	1
Ekskursjoner kan bidra til et bedre klassemiljø			2		
Ekskursjon kan bidra til at elevene blir bedre kjent med hverandre			1	1	
Jeg ønsker å bruke ekskursjon som en del av undervisningen i historiefaget, men det blir aldri gjennomført	1			1	

Vedlegg VIII: Resultat av lærerundersøkelse – Rogaland**Resultat lærerundersøkelse - Rogaland**

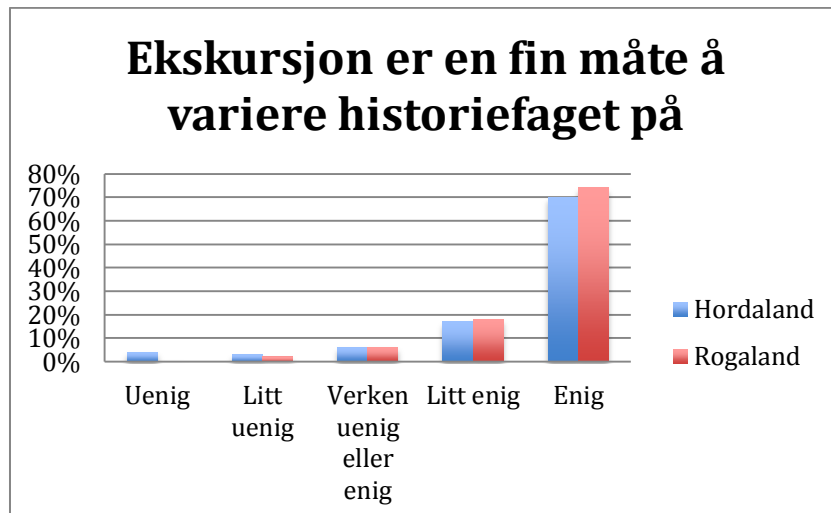
Informanter: 3 mannlige lærere

	Uenig	Litt uenig	Vet ikke	Litt enig	Enig
Klassen min drar ofte på ekskursjoner	2	1			
Jeg foretrekker klasserommet og læreboka fremfor å dra på ekskursjoner		2			1
Ekskursjon byr på mye forarbeid og planlegging				2	1
Jeg observerer elevene under ekskursjonen	1			1	1
Jeg vurderer elevene etter ekskursjonen	1	1		1	
Vi arbeider med ekskursjonen i etterkant	1			1	1
Ekskursjon er en nyttig måte for elevene å lære på				1	2
Ekskursjon påvirker elevenes motivasjon i en positiv retning				2	1
Ekskursjon påvirker ikke elevenes motivasjon	1	2			
Jeg er positiv til bruken av ekskursjoner i historiefaget			2		1
Ekskursjoner kan bidra til et bedre klassemiljø			1	2	
Ekskursjon kan bidra til at elevene blir bedre kjent med hverandre				3	
Jeg ønsker å bruke ekskursjon som en del av undervisningen i historiefaget, men det blir aldri gjennomført	1			2	

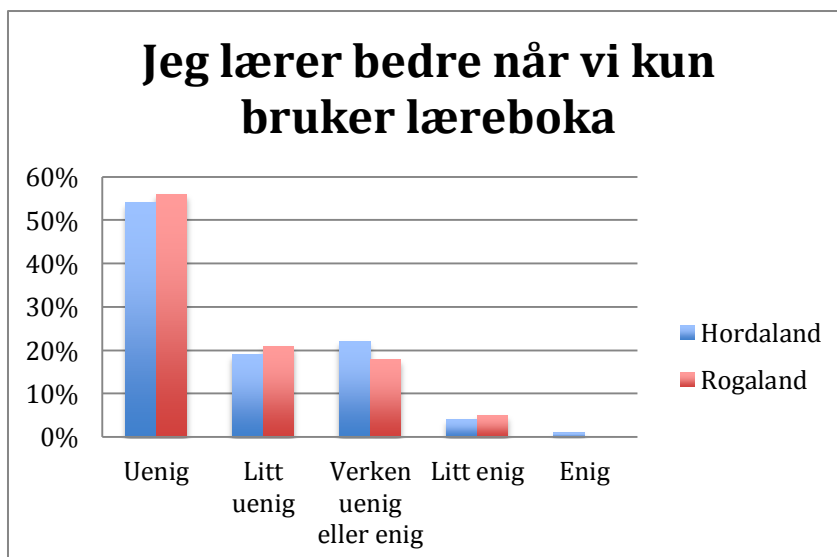
Vedlegg IX: Resultat fra elevundersøkelsen i stolpediagram

Figur 4.1

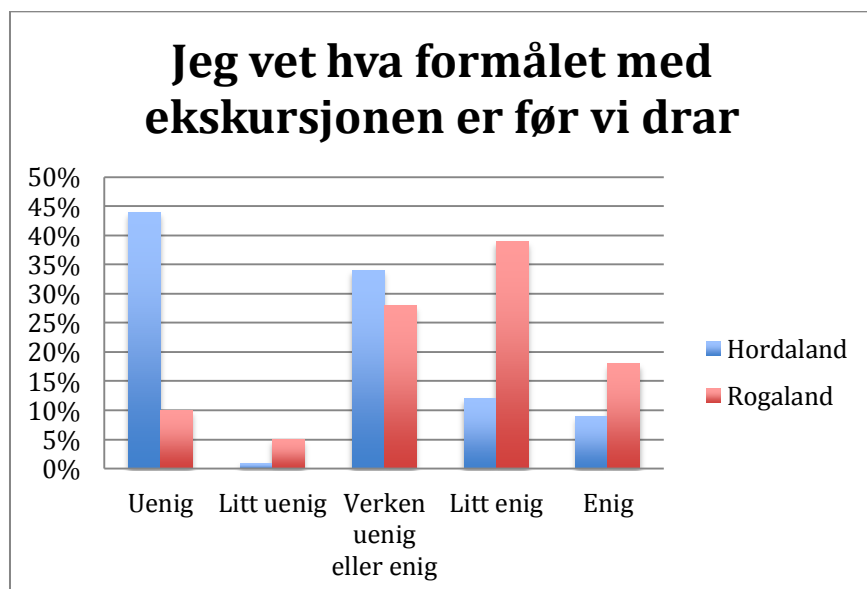
Figur 4.2

Figur 4.3

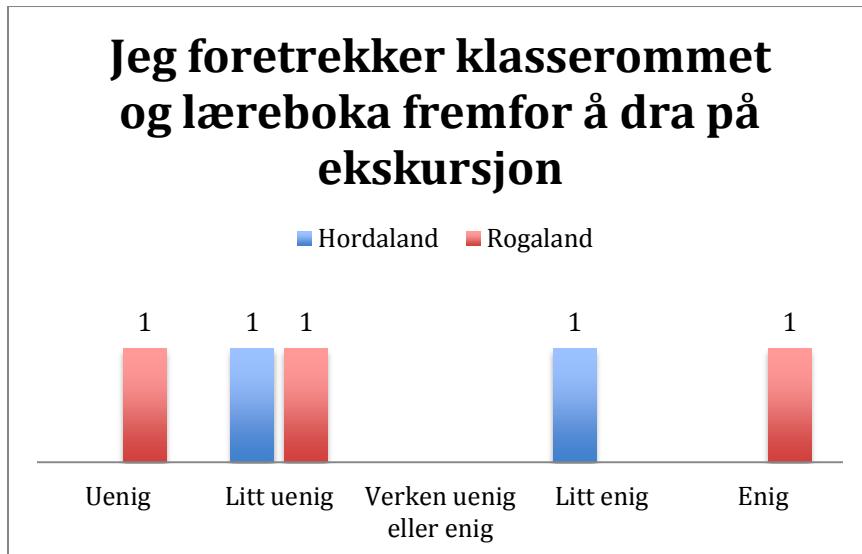

Figur 4.4

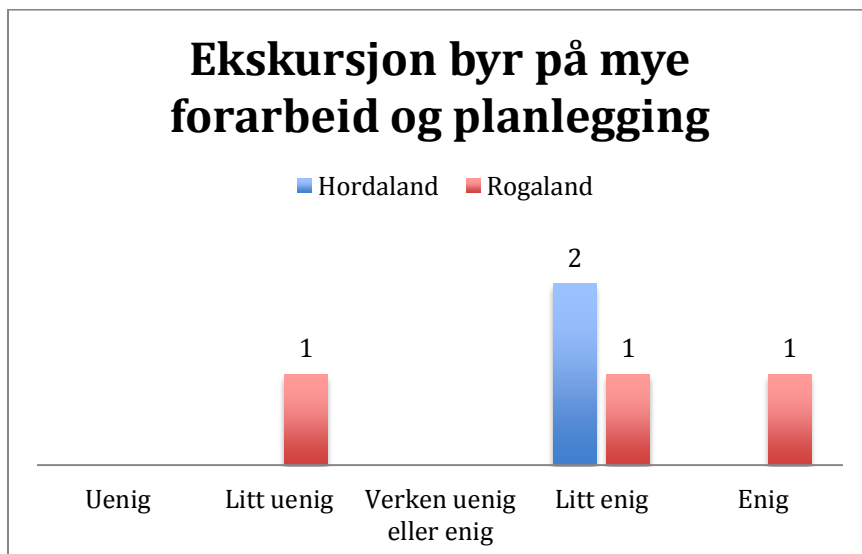

Figur 4.5

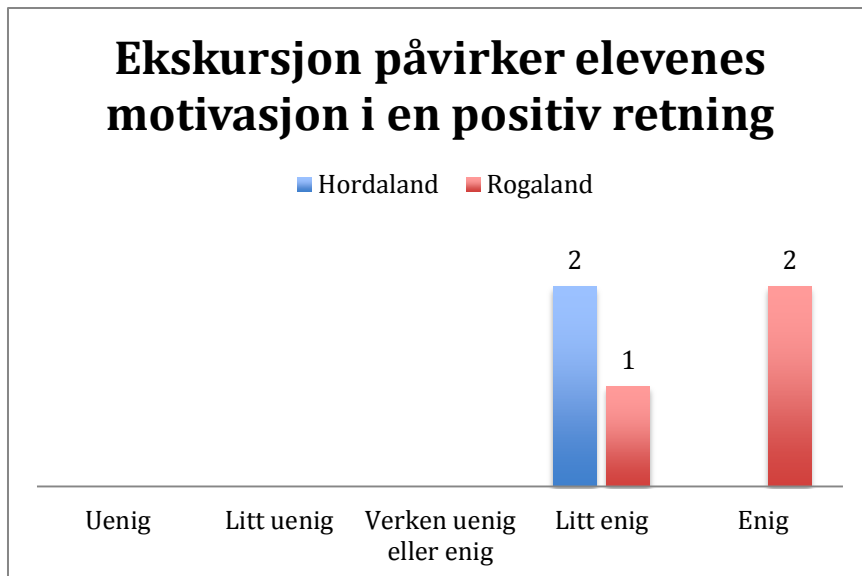
Vedlegg X: Resultat fra lærerne i stolpediagram

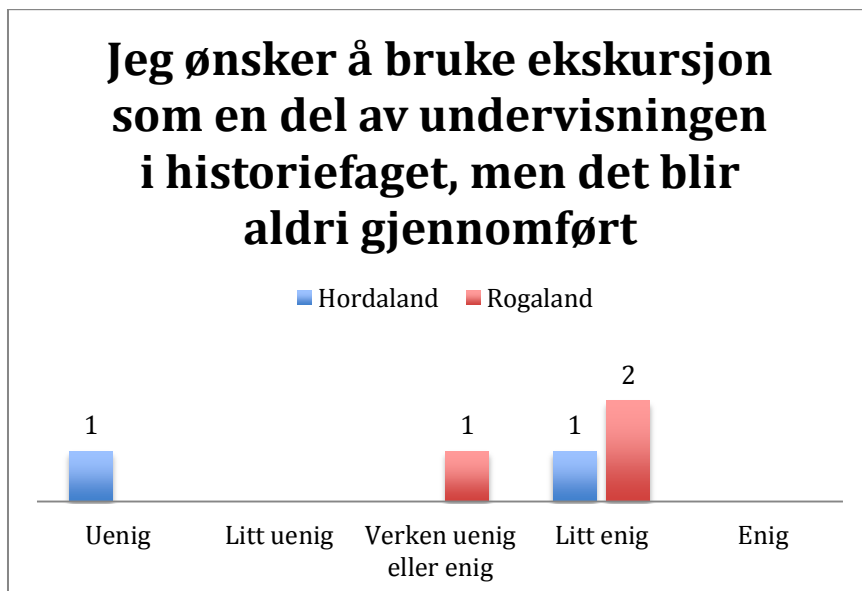
Figur 4.6

Figur 4.7

Figur 4.8

Figur 4.9